

**Kramfors
kommun**

Årsredovisning 2015

Kramfors kommun

Innehåll

3	Kommunstyrelsens ordförande
5	Fakta om Kramfors
5	Fem år i sammandrag
6	Organisation
7	Kommunens pengar
8	Förvaltningsberättelse
24	Driftredovisning
24	Investeringsredovisning
27	Personalredovisning
30	Redovisningsprinciper
33	Ekonomisk sammanställning
34	Resultaträkning
35	Balansräkning
36	Kassaflödesanalys
37	Nothänvisningar Kommunen
42	Nothänvisningar Koncernen
44	Verksamhetsberättelser
46	Bistånds-, arbetsmarknads- och sociala servicenämnden
50	Barn-, kultur- och utbildningsnämnden
54	Miljö- och byggnämnden
56	Kommunstyrelsen
59	Överförmyndarnämnden
61	Revisionsnämnden
62	Bolagen
68	Revisionsberättelse

Kommunstyrelsens ordförande

Återigen har vi klarat det så kallade balanskravet och de mål vi satte upp för god ekonomisk hushållning, vilket tyder på att ekonomistyrningen fungerar väl även om utmaningarna är tuffa och många. Flera verksamheter visar en positiv utveckling och vi har mycket att vara stolta över.

När vi sammanfattar 2015 måste vi påminna oss om hur föränderlig världen är just nu. Planering och framförhållning är viktigt men det blir svårare och svårare att sja om framtiden i praktiken.

2015 var det första året någonsin som vi inte behövde lägga ut några besparingar i direktiven för budgetarbetet och det fanns främst två anledningar till det. För det första medförde revideringen av det så kallade utjämningsystemet att Kramfors fick höjda statsbidrag. För det andra såg befolkningsminskningen ut att mattas av. Inför 2015 såg vi därför framför oss att det kunde bli ett år där fokus skulle ligga på kvalitetsförbättringar och utveckling. I budgeten för 2015 angavs till exempel att vi på skolans område inte såg några direkta volymökningar, tvärt om. Vi förutspådde att anpassningen till färre elever skulle vara fortsatt svår och att barn-, kultur- och utbildningsnämnden skulle ha en tuff uppgift.

Vi poängterade därför att nämnden måste *vara kreativ och hitta sätt att effektivisera verksamheten* utan att det går ut över studieresultaten. Ingen kunde då ana att skolan skulle behöva använda all den kreativiteten till det motsatta! Flyktingsituationen har inneburit att cirka 400 nya elever finns i vår verksamhet. Utmaningarna består inte längre i neddragning och lokalanpassning. Nu behöver vi istället rekrytera medarbetare och skaffa nya lokaler eller i vart fall använda de resurser vi har effektivare och smartare.

Även bistånds-, arbetsmarknads- och sociala servicenämnden är kraftigt påverkad av flyktingsituationen. Det har bland annat handlat om en stor utbyggnad av SFI (svenska för invandrare), ett stort mottagande av ensamkommande flyktningbarn och ett ökat tryck på socialtjänsten. Mottagandet av de ensamkommande barnen är värt att lyfta, och det har skötts på ett fantastiskt sätt. I slutet av 2015 fanns cirka 130 barn i våra dygnet-runt-bemannade boenden. Vi har hittills klarat av att placera de allra flesta i egen regi, vilket är bra för såväl kommunens ekonomi som för barnen – hög kvalitet och kostnadseffektivt. Utöver flyktningmottagandet har nämnden klarat av de utmaningar som behovsökningarna i äldreomsorgen inneburit.

Flyktingsituationen har dessutom inneburit att kommunen på kort tid gått från en situation med överskott på bostäder till bostadsbrist, men det är inte den enda faktorn som ändrats. Det finns idag en betydande efterfrågan på allt från lägenheter med hög komfort och modern standard till vanliga, billiga och bra bostäder i olika storlekar. Det kommunala bostadsbolaget, Krambo, inledde 2015 ombyggnaden av en fastighet och där skapas 21 nya toppmoderna lägenheter i ett hus med hiss. Intresset har varit stort och lagom till sommaren 2016 är lägenheterna inflyttningsklara.

Bostadsfrågan kommer att spela stor roll de närmaste åren. Vi vill ha attraktiva boendemiljöer i hela kommunen, med funktionella kommunområden som förenklar vardagen för medborgarna.

Utmaningen för vår kommun består fortfarande i att varaktigt få stopp på befolkningsminskningen. Trots flyktingsituationen blev även 2015 ett år då befolkningen minskade, räknat på dem som är skrivna i kommunen. Vi måste därför intensifiera arbetet med att bli attraktivare som boendekommun för alla målgrupper. Det gäller ungdomar, studerande, barnfamiljer, nya svenskar, pensionärer och så vidare.

Sist men inte minst så måste allt engagemang lyftas fram. Organisationer, föreningar och privatpersoner arbetar ideellt med ett fantastiskt engagemang för att på olika sätt hjälpa alla våra nyanlända och det känns riktigt bra. Vi hjälps alla åt i arbetet med att skapa Kramfors framtid. Och det lägger grunden till att vi kommer att lyckas. Det bådär gott!

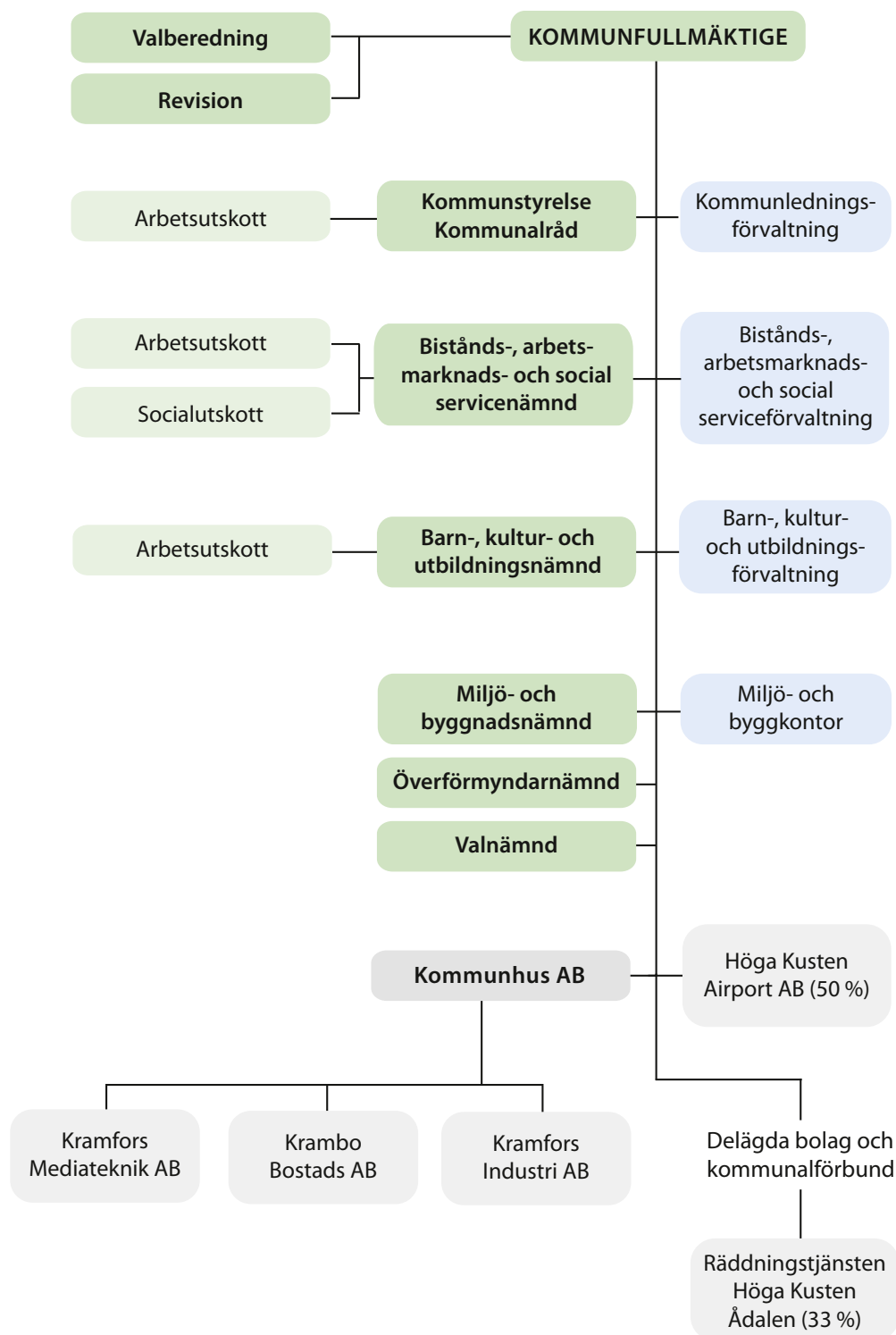

Jan Sahlén (S)
Kommunstyrelsens ordförande

Fem år i sammandrag

	2011	2012	2013	2014	2015
Antal kommuninvånare	18 742	18 516	18 450	18 435	18 359
Kommunen					
Skatte- och utjämningsbidrag, mkr	993	1 000	1 009	1 058	1 094
Nettokostnader i % av skatter o utjämning	99,8	99,5	98,6	98,4	97,7
Finansnetto, mkr	-0,5	-4,7	-8,1	-1,8	-2,9
Årets resultat, mkr	2	0	6	15	22
Eget kapital, mkr	308	308	315	330	336
Eget kapital, kr/kommuninvånare	16 441	16 651	17 046	17 877	18 276
Låneskuld, kr/kommuninvånare	8 752	8 859	4 763	4 767	4 786
Soliditet, %	34	34	36	39	39
Antal tillsvidareanställda	1 674	1 566	1 531	1 568	1 629
Antal årsarbetare	1 598	1 499	1 488	1 528	1 596
Personalkostnader	786	784	793	823	861
Koncernen					
Årets resultat, mkr	8	2	-30	-2	23
Eget kapital, mkr	390	395	367	368	381
Soliditet %	25	25	21	22	22
Antal tillsvidareanställda	1 869	1 763	1 709	1 751	1 818
Skattesats					
Kramfors kommun	22,84	22,84	22,84	23,14	23,14
Västernorrlands läns landsting	10,99	10,99	10,99	10,69	10,69
Begravningsavgift, genomsnitt	0,41	0,42	0,42	0,42	0,41
Medlemsavgift Svenska kyrkan, genomsnitt	1,37	1,37	1,37	1,37	1,39
Totalt	35,62	35,62	35,62	35,62	35,63

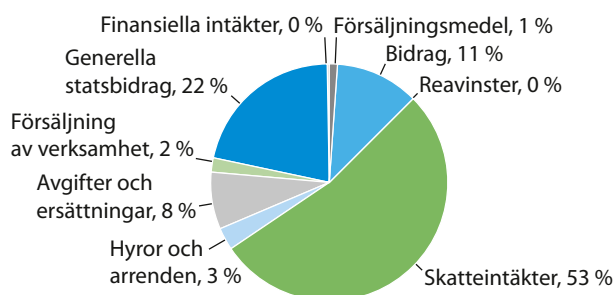
Organisation

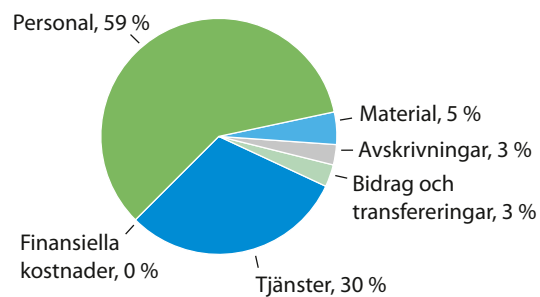
Schemat visar organisationen per 2015-12-31

Kommunens pengar

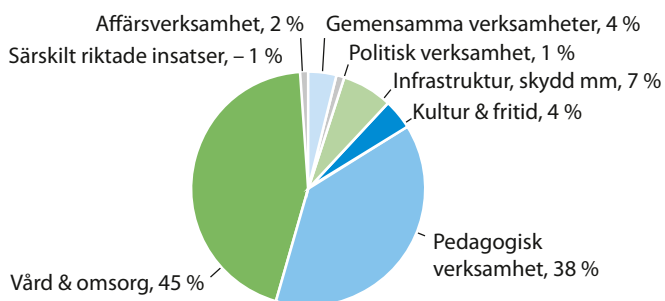
Kommunens pengar kommer från

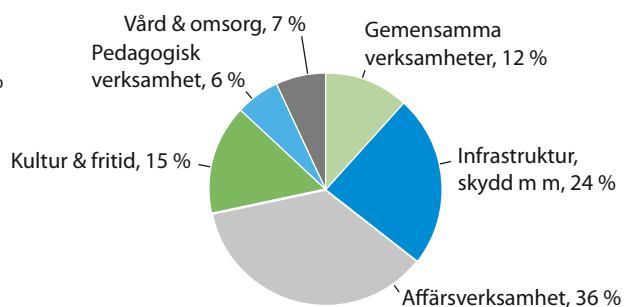
Kommunens pengar används till

Drift

Investeringar

Förvaltningsberättelse

Förvaltningsberättelse

Sammanfattning

Flyktingsituationen påverkar kommunens verksamheter, ekonomi och framtid i hög utsträckning. Antalet belagda platser på asylboendena var nära 1 400 i februari 2016. Antalet ensamkommande barn som kommunen har försorg om var nästan 130. Det totala antalet nyanlända barn och ungdomar som deltog i kommunens förskole-, grundskole- och gymnasieverksamhet var 592 i slutet av februari 2016. Till det kommer 126 barn som deltog i öppen asylförskola. Bostadsmarknaden har påverkats, så att det nu råder brist på lägenheter med kötider på över ett halvår. För egna hem skönjs en starkare efterfrågan och stigande priser.

Nettoutflyttningen mot utlandet har varit starkt positiv de senaste åren. Ändå fortsätter befolkningsminskningen – om än långsammare. Kramfors är den kommun som har störst nettoutflyttning till övriga kommuner i länet. Det finns goda pendlingsmöjligheter till både Örnsköldsvik och Härnösand. Kramfors måste därför intensifiera arbetet med att bli attraktivare som boendekommun för alla målgrupper. Det gäller ungdomar, studerande, barnfamiljer, nya svenskar och pensionärer.

De kommunövergripande målen mäts genom att man följer upp om årsmålen för indikatorerna nåddes. De flesta indikatorer är tagna från offentlig statistik. De är möjliga att följa över flera år och kan jämföras med andra kommuners resultat.

För att uppnå god ekonomisk hushållning är kravet att minst hälften av indikatorerna ska ha nåtts. Totalt finns 22 stycken. Målnivåerna nås i 11 indikatorer. Kommunen uppfyllde därmed kravet för god ekonomisk hushållning. Resultaten förbättrades för 10 indikatorer, låg på oförändrad nivå för 3 och försämrades för 9. Det betyder att 59 procent av resultaten förbättrades eller låg kvar på oförändrad nivå.

Det innebär däremot inte att kommunen har en god ekonomi. Den ekonomiska styrkan i kommunen är svag. Stor skuldsättning, låg soliditet, hög total skattesats och en fortgående befolkningsminskning påverkar negativt. Trots det klarade Kramfors

balanskravet under perioden 2002-2015. Dessutom uppnåddes alltså mer än hälften av de kommunövergripande målen. Utfallen låg i några områden i absolut Sverigetopp. Trots svåra ekonomiska förutsättningar presterade alltså Kramfors kommun som organisation ett bra resultat för medborgarna.

Det är viktigt att poängtera att kommunen medvetet arbetar med att förbättra de ekonomiska förutsättningarna. De senaste åren har ekonomin stärkts. Soliditeten i koncernen har blivit bättre. Genom att hålla skatten oförändrad under lång tid har kommunen förbättrat sin placering när det gäller skatteuttag. Kommunen arbetar sedan många år med ett tak för hur stora de totala skulderna per invånare tillåts bli.

Ett bevis på att arbetet i kommunen och kundtjänsten har gått bra var när Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) bad representanter från Kramfors komma och berätta på *Kvalitetsmässan* om hur kommunen gjort för att få en tillgänglighet i världsklass.

Det ekonomiska resultatet blev +22 mkr. Det uppfyllde målet, men ger ingen anledning att slå sig till ro. Resultatet lyftes av extrapengar från AFA och av ett engångsbidrag för flyktingar (9+9 mkr). Med ett budgeterat resultat på 15 mkr hade det kunnat bli ännu bättre.

I sin ekonomirapport från slutet av 2015 bedömer SKL utvecklingen från 2014 till 2019 och kommer fram till att den är oroande. Fler äldre ger ökade kostnader för omsorg och sjukvård, fler barn ökar kostnaderna för skolan. Till det ska läggas den stora invandringen. SKL utgår i sin kalkyl från att staten räknar upp statsbidragen till kommunsektorn med 2 procent utöver kommunalt prisindex. Trots ökade intäkter menar SKL att det krävs skattehöjningar på närmare 2 kronor totalt för att kommuner och landsting ska klara nuvarande åtaganden. SKL ifrågasätter om en sådan utveckling är hållbar och tror att kommuner och landsting, med stöd från staten, behöver hitta nya vägar för att klara åtagandena, till exempel genom ökad digitalisering. Just nu

upplever svensk ekonomi en kraftig, inhemsk efterfrågestimulans till följd av flyktingsituationen.

Det finns en oro för utvecklingen av världsekonomin, men de flesta bedömare tror på en inbromsning utan recession.

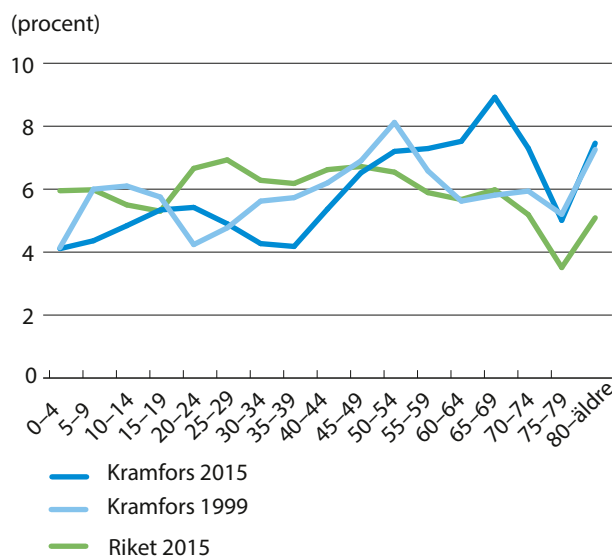
Omvärldsanalys

Kramfors lokala förutsättningar

Strukturförändringar i näringslivet har i flera decennier påverkat Kramfors. Investeringar och produktionsökning leder inte längre självklart till fler arbetstillfällen. Befolkningsminskningen har varit nära en procent per år sedd över en längre tid. De senaste åren har befolkningsminskningen avtagit. En närmare studie av befolkningstalen utvecklar bilden. Nettoflyttningen mot utlandet var + 332 personer 2015 och + 380 år 2014. Det är Migrationsverkets upphandlade asylboenden som ger avtryck. Nettoflyttningen mot det egna länet var –133 personer (–112) och mot övriga Sverige –142 personer (–147). Bara Kramfors och Sollefteå hade negativ nettoflyttning mot övriga länet. Kramfors hade störst tapp. De förbättrade pendlingsmöjligheterna till Härnösand och Örnsköldsvik verkar nästan ha en negativ effekt på befolkningstalen. För att påverka utvecklingen behöver kommunen mer fakta om vad som påverkar valet av bostadsort och när och hur beslutet tas. På de områden som har störst betydelse för valet måste kommunen förbättra sig. Målgruppen behöver identifieras och kommunens styrkor marknadsföras målmedvetet.

Framförallt är det ungdomar och människor i arbetsför ålder som flyttar, vilket leder till skevhet i befolkningsstrukturen. Av diagrammet nedan framgår att Kramfors har ett stort underskott på personer i åldrarna 20–40 år jämfört med riket och ett kraftigt överskott i de äldre åldersgrupperna. De senaste åren kan ett glädjande trendbrott skönjas när det gäller åldersgruppen 20–40 år. Gruppens andel av befolkningen har sakta ökat. I absoluta tal har antalet 20–40-åringar ökat från 3 307 personer 2010 till 3 446 år 2015. Det är framförallt gruppen 25–29-åringar som ökat kraftigt. Det borde påverka födelsetalen de kommande åren.

Åldersstruktur 2015-12-31

Den gamla industri- och brukskulturen har medfört att en relativt låg andel av befolkningen har fortsatt till högre utbildning. Eftergymnasiala studier är klart mindre vanligt än riksgenomsnittet. Det är inget bra utgångsläge, eftersom många yrken kräver en rejäl teoretisk utbildning.

Dagens arbetsmarknad i Kramfors har sina rötter i den strukturella omvandlingen av skogsindustrin, som inleddes bland annat när SCA bildades i spåren efter Krügerkraschen på 1930-talet. Trots nedläggningar och strukturförändringar har den industriella produktionsvolymen ökat, medan arbetstillfällena i de traditionella basnäringarna drastiskt minskat. Till viss del har det kompenseras av dels en framväxande småindustri och nya företag i andra branscher än skog, trä och papper, dels den offentliga sektorns tillväxt under några decennier från 1900-talets mitt.

Ansträngningarna under flera decennier att bredda näringslivet och stimulera tjänstesektorn har i många stycken varit framgångsrika. Kramfors är en företagstät kommun. Det är bra inför framtiden att stora strukturella grepp redan är tagna.

För att ytterligare förbättra möjligheterna till arbete och studier har kommunen i flera år arbetat för att ta tillvara möjligheterna som Ådals- och Botniabanan kan ge. Kramfors ligger mitt i ett möjligt funktionellt arbetsmarknadsområde mellan Sundsvall och Örnsköldsvik. Speciellt norrut har tidsavstånden förkortats avsevärt. Det gäller även mot Umeå, som med tåg kan nås på 1,5 timmar. Möjligheten till distansstudier vid Umeå universitet öppnas som ett komplement till Mittuniversitetet söderut.

År 2012 kom den efterlängta och flera år försenade tågtrafiken igång. Kommunen fortsätter arbeta för att utveckla den nya arbetsmarknaden och dess potentiella möjligheter.

Kramfors, liksom länet och regionen, påverkas självklart av globala trender och utvecklingslinjer. Företagen och arbetsplatserna är på gott och ont integrerade delar av globaliseringen. Näringslivet och regionens invånare berörs i ökande grad av beslut och förutsättningar som inte går att påverka lokalt eller regionalt.

En global trend är att företagens och människornas rörlighet ökar; företag är inte längre bundna till en viss plats och människor inte knutna till en viss arbetsgivare. Avgörande för ett företags lokalisering är inte längre lokala råvarutillgångar och arbetskraftsutbud. Ungdomar bor inte kvar lika länge i sina födelseorter och äldre är mer flexibla i sitt val av bostadsort.

Det är både en utmaning och en möjlighet för kommunen. Aktiv näringslivspolitik handlar numera inte bara om att erbjuda lokaler och etableringsmark. Att skapa en plats där människor trivs och vill leva, är minst lika viktigt.

Höga kusten har inte samma industrihistoriska bakgrund som kommunen i övrigt. Områdets kännetecken är lugnare befolkningsutveckling och ett näringsliv präglad av entreprenörskap och småskalighet, ofta i helt andra branscher än Älvdalens skogsindustri. En starkt framväxande turism- och besöksnäring har stor betydelse, liksom områdets attraktionskraft för fritidsboende och rekreation.

För att stödja turismnäringen inleddes nyligen ett nära samarbete med grannkommunerna för att lyfta Höga kusten som besöksmål. Kommunernas roll är att ge förutsättningar för bra infrastruktur. En växande skara entreprenörer i samarbete över hela regionen är en bra grund att bygga vidare på.

I regionalekonomisk forskning (Umeå universitet) brukar tre faktorer tillmätas stort värde för en positiv utveckling: arbetsmarknad, kommunikationer och boende. De första två faktorerna har behandlats ovan. När det gäller den tredje, boende, lägger den nya översiktsplanen grund för fördjupade studier var ett attraktivt boende kan planeras.

Specifikt för kommunen är den glesa bebyggelsen med många mindre samhällen och en relativt liten centralort. Det kan vara en styrka, eftersom många människor föredrar ett lantligt boende. Samtidigt är det självklart en ekonomisk ansträngning för kommunen att upprätthålla en fungerande infrastruktur på ett stort antal mindre orter.

Bostäderna i Kramfors stad är i stort sett byggda under några decennier från mitten av 1900-talet.

Det gäller både villor och flerbostadshus. En betydande del av flerbostadshusen ägs och förvaltas av allmännyttan. Antalet bostadsrätter är förhållandevis litet.

I början av 2000-talet var det nödvändigt att anpassa det offentliga bostadsbeståndet till folkmängden. Det senaste året har flyktingsituationen påverkat efterfrågan på bostadsmarknaden. Det råder nu brist på hyreslägenheter och kötiden är över ett halvår. Efterfrågan på egna hem ökar med stigande priser som följd. Kommunens möjligheter att erbjuda tryggt och prisvärt boende är en konkurrensfördel. Det gäller speciellt mot bakgrund av regionförstoringen som redan börjar bli en följd av Ådals- och Botniabanan.

Ekonomiska förutsättningar

Den bild av världsekonomin som gavs av prognosmakare i slutet av 2015 och början av 2016 var ungefär denna: Ekonomin i USA har stärkts under en följd av år. BNP-ökningarna var inte stora i ett historiskt perspektiv, men ändå tillräckliga för att pressa ned arbetslösheten från 10 procent 2009 till 5 procent i slutet av 2015. Förstärkningen har åstadkommit med hjälp av stora penningpolitiska stimulanser. De har bestått av insatser för att hålla räntorna mycket låga. Utöver att sätta den korta styrräntan till noll har amerikanska centralbanken genomfört massiva köp av statsobligationer. Tanken är att det stimulerar investeringar. Sett till effekterna på arbetsmarknaden har insatsen varit effektiv. Kritiker menar dock att nya bubblor riskerar att blåsa upp på andra håll i ekonomin. Dessutom måste stimulanserna förr eller senare avvecklas. Det i sig skapar oro, eftersom så stora stimulanser aldrig genomförts tidigare. Därmed vet ingen vad som händer när de avvecklas. Nettoköpen av statsobligationer avvecklades först. För att återgå till ett normalläge krävs att centralbanken säljer sitt innehav av statsobligationer, vilket pressar upp de långa räntorna. Den första höjningen av den korta styrräntan genomfördes i december 2015.

Den stora frågan är om de planerade räntehöjningarna genomförs samtidigt som ekonomin i övriga världen mattas av. Här är Kina det stora orosmolnet. Kinas BNP-tillväxt har gått från tvåsiffriga tal till en tillväxt under 7 procent. Eftersom landet inte är en demokrati finns en oro för att den officiella statistiken är manipulerad. Dessutom pågår en medveten omställning från industriproduktion för export till ökad inhemsk konsumtion och tjänsteproduktion. Tvivel på att det lyckas och misstankar om att det finns dolda bubblor i ekonomin späder på oron.

En följd av Kinas omställning är att behoven av råvaror för att bygga ut infrastrukturen inte växer längre. Det kan avläsas i globalt sjunkande råvarupriser. En del av oron för Kina bottenar i slutenheten hos en diktatur. Det är svårt för omvärlden att tolka vad som sker och bedöma regimens nästa steg. Det gäller till exempel beslut som påverkar valutans utveckling och riktlinjerna för ägande på aktiebörser. Kina har en låg statsskuld och jämfört med andra en hög styrrenta. Inflationen har fallit från nivåer på 5 procent ner under 2 procent. Kina har därmed fler verktyg att använda för att stimulera ekonomin.

De fallande råvarupriserna, framförallt oljepriset, påverkar investeringar i råvarusektorn och underleverantörerna till den industrin över hela världen, inte minst i Norge.

För euroområdet är bedömningen att centralbanken fortsätter sina stimulanser under lång tid. Den sammanlagda BNP-utvecklingen vände till plus 2014 efter två år med krympande BNP. En förstärkning av utvecklingen skedde 2015 och väntas fortsätta 2016.

Konjunkturinstitutet (KI) gjorde nyligen (december 2015) en prognos för svensk och internationell ekonomi. KI skriver: *”Svensk ekonomi utvecklas starkt 2015 och den utdragna lågkonjunkturen efter finanskrisen är på väg att övergå i en högkonjunktur. Det stora inflödet av flyktingar innebär på kort sikt kraftigt ökade offentliga utgifter och finanspolitiken blir expansiv 2016 och 2017.”* Mätt i procentuell tillväxt av BNP väntas 2015 och 2016 utgöra toppåren. Därefter sker en avmattning. Det låga ränteläget, som håller kronkursen låg, i kombination med en starkare europeisk investeringskonjunktur gynnar svensk export. Om de offentliga finanserna säger KI: *”Trots högkonjunkturen de närmaste åren kommer de offentliga finanserna att uppvisa underskott. Det är därmed tydligt att överskotts målet i praktiken just nu är överspelat och det är oklart vilka principer som styr finanspolitiken för närvarande.”*

I tabellen nedan jämförs KI:s prognos med den senaste prognosen från SKL från slutet av februari 2016.

BNP	2014	2015	2016	2017	2018
KI	2,3	3,8	3,9	2,5	2,0
SKL	2,3	3,9	4,1	3,1	2,3

Procentuell förändring, fasta priser ej kalenderkorrigerad.

Tabellen visar att det inte finns några stora skillnader i bedömningen mellan prognoserna. SKL:s prognos används när man skapar prognoser för skatteunderlag och utjämningsbidrag för kommunerna.

Fördelningen av utjämningsbidrag mellan kommunerna avgörs av relationen mellan rikets och den enskilda kommunens befolkningsutveckling. En kraftig ökning av BNP som följs av en kraftig befolkningsökning ger en lägre BNP-utveckling per invånare. På samma sätt förhåller det sig med det totala skatteunderlaget. Ett förenklat exempel kan åskådliggöra det: Om skatteunderlaget totalt i riket ökar med 1 procent och rikets befolkning också ökar med 1 procent, kommer en kommun med samma befolkningsutveckling som riket att öka intäkterna från skatt och inkomstutjämnning med 1 procent. Kommuner som ökar mer får mer. Kommuner vars befolkning ökar mindre än 1 procent får mindre. Exemplet är förenklat, dels eftersom inkomstutjämnningen inte utjämnar hela skillnaden i skatteunderlag per invånare, dels för att staten varje år beslutar om storleken på de totala bidragen till kommunsektorn. Genom inkomstutjämnningen är kommunerna garanterade mer än 100 procent av medelskattekraften. Staten kan också välja att inte öka bidraget i takt med skatteunderlaget och drar då in bidrag genom en så kallad regleringsavgift.

KI bedömer att det krävs stora utgiftsökningar om det offentliga åtagandet ska kunna behållas. Om det ska finansieras fullt ut behöver skatterna höjas med cirka 160 miljarder kronor 2016–2020. Skatternas andel av BNP kommer i så fall att öka från 42,6 till 46,3 procent 2020.

SKL gjorde i ekonomirapporten i oktober 2015 bedömningen att utvecklingen från 2014 till 2019 är oroande. Fler äldre driver upp kostnaderna för omsorg och sjukvård, fler barn ger ökade kostnader i skolan. Till det kommer den stora invandringen. SKL utgår i sin kalkyl från att staten räknar upp statsbidragen till kommunsektorn med 2 procent utöver kommunalt prisindex.

Trots ökade intäkter krävs skattehöjningar på närmare 2 kronor totalt för kommuner och landsting för att de ska klara nuvarande åtaganden, menar SKL. Förbundet ifrågasätter om utvecklingen är hållbar och tror att det behövs nya vägar att klara åtagandena. Ett exempel på en sådan väg är digitaliseringen inom E-hälsa, som är ett samlingsnamn för digitala tjänster i vården.

Nämndernas verksamhet

Barn-, kultur- och utbildningsnämnden, BKU, beskriver ökningen i området nyanlända som explosionsartad. Trots utmaningarna är verksamheten framgångsrik och organisationen för att ta emot asylsökande fungerar väl.

Elevantalet i grund- och gymnasieskolorna har länge varit vikande. Minskningen har varit särskilt stor i gymnasiet. Asylmottagandet förändrar situationen märkbart. Vecka 9 år 2016 fanns 271 nyanlända elever i grundskolan. Det var mer än 14 procent av alla elever. Tillskottet var mycket större än summan av de fem senaste årens elevminskning. Vecka 9 fanns 135 nyanlända i gymnasieskolan. Det var mer än 18 procent av alla elever. Tillskottet motsvarar hälften av de senaste fem årens elevminskning. Samma vecka fanns 186 nyanlända barn i förskolan. Det motsvarar nästan 24 procent. Antalet barn totalt i förskolan har därmed ökat med nära 28 procent på fem år.

När det gäller meritvärden för grundskolan sticker inte Kramfors ut åt något håll. Gymnasieskolan lyckas bra med sina elever. När det till exempel gäller andelen elever som tar examen inom tre år låg Kramfors på 13:e plats i hela landet. Alla skolverksamheter hade svårt att få verksamheten att gå ihop. Förvaltningen arbetar med att lösa skoldagen med mindre ekonomiska resurser. Statens beslut att höja schablonersättningen per elev med 50 procent kommer att bidra, liksom ombudgeteringen av engångsbidraget för flyktingarna.

Bistånds-, arbetsmarknads- och sociala service-nämnden, BAS, är den nämnd som har störst budget. Nämnden ansvarar för äldreomsorg, individ- och familjeomsorg, stöd till personer med funktionsnedsättning samt vuxenutbildning, integration och arbetsmarknad. Till skillnad från antalet barn och unga är förändringen av antalet äldre liten. Totalt ökade åldersgruppen 65 år och äldre något med 49 personer (= 0,9 procent). Ökningen ligger helt i gruppen yngre äldre. Antalet 85 år och äldre som har störst behov av äldreomsorg minskade med 20 personer.

BAS-nämnden påverkas i hög grad av flyktingsituationen. Från att kommunen haft ett HVB (Fenix) växte verksamheten till fem enheter, vilket innebar ett stort tryck. Kommunen anvisades 89 barn, varav 57 kom under det sista kvartalet 2015. I februari 2016 fanns 129 ensamkommande barn i kommunens försorg. Antalet studerande i svenska för invandrare (sfi) har mer än tredubblats på tre år.

Glädjande är att kvalitetsaspekterna i särskilda boendeformer för äldre och funktionshindrade ökade och att antalet olika anställda som en hemtjänstbrukare möter i snitt minskade. Den stigande sjukfrånvaron påverkade budgetutfallet negativt.

Miljö- och byggnämnden har en lång historik av att klara sin budgetram och 2015 var inget undantag. Antalet byggärenden ökade mycket jämfört med genomsnittet de tre föregående åren.

Kommunstyrelsen fick ett bevis på att arbetet i kommunen och kundtjänsten har gått bra när SKL inbjöd representanter att komma och berätta på *Kvalitetsmässan* om Kramfors tillgänglighet i världsklass. Varje år undersöker ett externt företag kommunens tillgänglighet för svar på en enkel fråga via e-post och telefon och dessutom bedömer man bemötandet.

- 100 procent får svar inom två dagar på en enkel fråga som skickas via e-posten.
- 65 procent får svar direkt på enkel fråga som ställs via telefon.
- 100 procent uppfattar att de får ett gott bemötande när de via telefon ställt en enkel fråga.

Frågan om etablering av vindkraftsområden fortsatte att engagera många. Kommunen tillstyrkte ansökningar om att uppföra anläggningar. Några informationsmöten ägde rum för att man ville försöka ge svar på de många frågor som finns. En mindre vindkraftspark är igång vid Rammedalsberget nordöst om Bjärträ. Tillsammans med länsstyrelsen och övriga kommuner i länet började Kramfors kommunala bolag Mediateknik förbereda för att bygga ut bredbandet.

Uppföljningen av kommunstyrelsens mål visade att 70 procent av årsmålen nåddes. Kommunstyrelsen hade ett överskott i sin budget 2015. Av medlen för utveckling och omställning användes bara mindre belopp, bland annat på grund av att EU började en ny programperiod.

Verksamhet i kommunala bolag och kommunalförbund – den kommunala koncernen

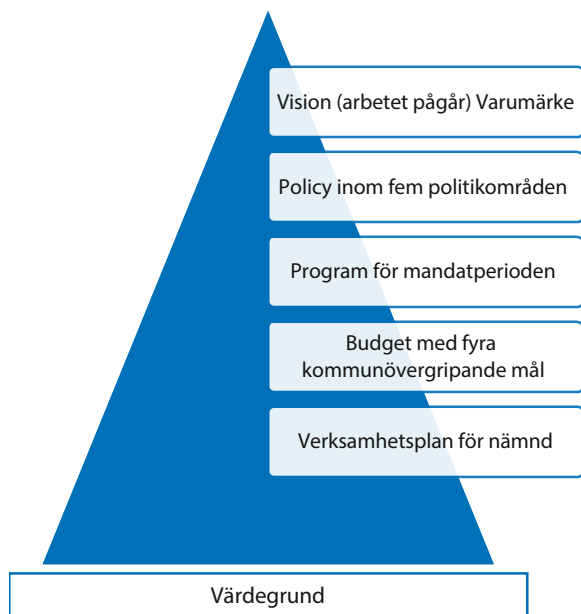
Den kommunala koncernen består av en legal koncern med ett helägt moderbolag, Kommunhus, som i sin tur helt äger bostadsbolaget Krambo, industrifastighetsbolaget Kiab och stadsnätbolaget Mediateknik. Utöver de helägda bolagen har kommunen ett hälftenägande av Höga Kusten Airport tillsammans med Sollefteå kommun. Räddningstjänsten bedrivs i ett kommunalförbund med Sollefteå och Härnösand. Räddningsförbundet tas in till cirka 33 procent i kommunens koncernredovisning.

Mediateknik köpte 2014 den aktiva utrustning som används i bredbandsnätet av Alltele. Bolaget återtog därmed affärsåtagandet i form av åtkomst till Internet mot nätets abonnenter. Bolaget förväntas medverka i utbyggnaden av bredbandsnätet. Till en del kan det göras via bidrag, men delar av utbyggnaden måste finansieras via avgifter eller den kommunala budgeten. Målet för utbyggnaden är att

90 procent av hushållen ska ha åtkomst till en kapacitet på 100 mbit/s. Bredbandsprojekten i Nora och Torsåker blev färdiga.

Under 2015 fusionerades dotterbolaget Kramaff, vars verksamhet bestod i att äga och förvalta en galleria med Krambo. Räntenivåer och låga vakansgrader på lägenheter påverkar Krambos ekonomi positivt. Vi har för första gången i modern tid bostadsbrist i Kramfors. På lokalsidan ser det inte ut på samma sätt. Där finns ett överskott av affärslokaler. Sedan gallerian invigdes har den totala butiksytan i centrala Kramfors utökats med ca 4 000 kvm. Det gångna året har präglats av ett stort fokus på att genomföra budgeterade underhålls- och skötselplaner. Det har aldrig någonsin underhållits och reparerats så mycket i Krambos fastigheter som under 2015. Krambo planerar för omfattande underhållsåtgärder även kommande år. För att kunna finansiera det behöver hyresnivåerna höjas till samma nivåer som grannkommunerna.

Kramfors kommuns styrmodell

Kommunens styrning är viktig för att skapa en sammanhållen organisation med en gemensam ledning, så att resurserna utnyttjas så effektivt som möjligt.

Under några år har det pågått ett arbete med att ta fram en vision för kommunen som plats att leva och bo på. Arbetet är inte avslutat.

Varumärke

Kommunstyrelsen beslutade 2013 om bilden av Kramfors i ett så kallat varumärke som består av tre kärnvärden och beskrivningar av dem:

TRYGGT

Vi bor nära naturen i vår kommun. Det ger oss lugn och ro.

Våra barn och äldre och deras harmoni är viktigast för oss.

Vår dramatiska historia ger oss både trygghet och sammanhang.

NÄRA

Vi är medmänskliga och hjälpsamma. Vi värnar varandra.

Vi möter varandra på ett varmt sätt och vi välkomnar dig som är ny.

Vi har korta avstånd både geografiskt i kommunen och regionen.

INSPIRERANDE

Vi bor i ett världsarv med fantastiskt vacker och unik natur.

Vi har ett rikt kulturliv som värdesätts av konstnärer och kulturarbetare.

Våra framgångsrika företagare och entreprenörer lyfter kommunen.

Värdegrund

2013 beslutade kommunfullmäktige om kommunens värdegrund som är:

Kundnytta	Vi finns till för medborgare, kunder och andra intressenter.
Demokratisk grundsyn	Alla människor har lika värde och rätt att uttrycka sin åsikt.
Delaktighet	Alla människor kan och vill utvecklas, ta eget ansvar och vara delaktiga.
Professionalitet	Vi är stolta över vårt uppdrag, tar samhällsansvar och är professionella i vår yrkesutövning.

Politikområden

Kommunens samlade uppdrag finns inom de fem politikområden som är:

- styrning och ledning
- hälsa och omsorg
- samhällsbyggnad
- barn och utbildning
- näringsliv och arbetsmarknad.

I varje politikområde beskrivs kommunens förhållningssätt i en *policy*. För att beskriva vad majoriteten vill åstadkomma under mandatperioden finns sedan ett eller flera *program* per politikområde.

I juni 2014 beslutade kommunfullmäktige om budgeten, alltså de kommunövergripande målen, de ekonomiska ramarna och investeringarna för 2015.

Kommunövergripande mål

Kommunfullmäktige (KF) har i budget 2015 beslutat om fyra kommunövergripande mål:

- Nöjda kunder
- God kvalitet
- Attraktiv arbetsgivare
- God ekonomisk hushållning.

Till varje övergripande mål finns ett antal indikatorer, totalt 22 stycken, som alla är målsatta. Målen för 2015 utgick ifrån resultatet 2013, vilket var det resultat som var känt när budgeten beslutades.

För att nå god ekonomisk hushållning ska målen för minst hälften av indikatorerna nås.

Måluppfyllelse

De kommunövergripande målen mäts genom att man följer upp om årsmålen för indikatorerna nåddes. De flesta indikatorerna är tagna från offentlig statistik, är möjliga att följa över flera år och kan jämföras med andra kommuners resultat.

För att uppnå målet för god ekonomisk hushållning är kravet att minst hälften av indikatorernas resultatmål ska ha uppnåtts. Totalt finns 22 indikatorer. Resultaten förbättrades för 10, låg på en oförändrad nivå för 3 och försämrades för 9. Det betyder att 59 procent av resultaten förbättrades eller låg kvar på en oförändrad nivå. Bedömningen är att kommunen har en god ekonomisk hushållning.

	Antal indikatorer	I procent
Resultaten har förbättrats	10	45
Resultatet ligger kvar på oförändrad nivå	3	14
Resultaten har försämrats	9	41
Totalt antal	22	100

Kommunövergripande mål	Antal indikatorer	Antal mål som uppnås	Förändring
Nöjda kunder	7	2 Nr 2 och 7	3 bättre, 4 sämre
God kvalitet	11	5 Nr 9, 10, 11, 14 och 18	6 bättre, 1 lika, 4 sämre
Attraktiv arbetsgivare	1	1	1 lika
God ekonomisk hushållning	3	3	2 bättre, 1 lika
Totalt	22	11	

11 av 22 mål nåddes. Villkoret för god ekonomisk hushållning uppnåddes därmed.

Nöjda kunder

Indikator	Utgångsläge	Resultat 2015	Trend
1 Andel brukare som är ganska eller mycket nöjda med sin hemtjänst	94	86	↘
2 Andel brukare som är ganska eller mycket nöjda med sitt särskilda boende	85	87	→
3 Elevernas syn på skolan och undervisningen, årskurs 5, sammanvägt resultat, procent	91	87	↗
4 Elevernas syn på skolan och undervisningen, årskurs 8, sammanvägt resultat, procent	85	80	↘
5 Sammanfattande omdöme i företagsklimat i kommunen	3,37	3,21	↘
6 Företagarnas syn på kommunens service till företagarna	3,09	3	↘
7 Hur väl kommunen möjliggör för medborgarna att delta i kommunens utveckling	54	74	↗

God kvalitet

Indikator	Utgångsläge	Resultat 2015	
8 Hur god kommunens webbinformation till medborgarna är	86	85	➔
9 Hur stor andel av medborgarna som skickar in en enkel fråga via e-post och får svar inom två arbetsdagar, procent	100	100	➔
10 Hur stor andel av medborgarna som tar kontakt med kommunen via telefon och får ett direkt svar på en enkel fråga, procent	56	65	↗
11 Hur stor del av medborgarna som uppfattar att de får ett gott bemötande när de via telefon ställt en enkel fråga till kommunen	93	100	↗
12 Andel elever i årskurs 3 som klarat alla delprov för ämnesproven i SC, Sv2 och matematik, hemkommunen	59	57	↘
13 Andel behöriga elever till ett yrkesprogram på gymnasiet, i procent	90,9	86,8	↘
14 Andel elever som fullföljer gymnasieutbildningen inom 4 år, kommunen, i procent	79,1	80,5	➔
15 Andelen ungdomar, 13–20 år, som inte kommit tillbaka inom ett år efter avslutad insats eller utredning i individ- och familjeomsorgen, i procent	76	69	↘
16 Antal vårdare som besöker en äldre person med hemtjänst under en 14-dagarsperiod	12	15	↗
17 Kvalitetsaspekter i särskilt boende, andel av maxpoäng i procent	84	85	➔
18 Kvalitetsaspekter i LSS grupp- och serviceboende, andel av maxpoäng, i procent	62	78	↗

Attraktiv arbetsgivare

Indikator	Utgångsläge	Resultat 2015	
19 Hållbart medarbetarengagemang (HME) för motivation, ledarskap och styrning, totalindex	78	78	➔

God ekonomisk hushållning

Indikator	Utgångsläge	Resultat 2015	
20 Resultat/verksamhetens nettokostnader ska som minst uppgå till 1,1 procent	Uppfyllt 2014	Uppfyllt 2015	
21 Skuld kronor per invånare får uppgå till maximalt 89 741 kronor i 2006 års penningvärde	Uppfyllt 2014	Uppfyllt 2015	
22 Maximal negativ avvikelse mellan prognos och helårsutfall av verksamhetens nettokostnader får uppgå till 0,5 procent	Uppfyllt 2014	Uppfyllt 2015	

Finansiell analys

Syftet med den finansiella analysen är att den ska vara ett underlag för att bedöma kommunens ekonomiska förmåga. Ett antal nyckeltal analyseras och jämförs med andra kommuner där det är möjligt, oftast med utfallet 2014 som jämförelseår. Vissa av nyckeltalen kan ändras snabbare än andra. Av beskrivningen framgår om nyckeltalet kan ändras snabbt.

Skattesats och skattekraft

Skattekraft är en parameter som är mycket svår att förändra. Den bestäms dels av andelen människor i arbetsför ålder, dels av den lokala arbetsmarknaden.

Förändringar sker långsamt. Genom utjämnings-systemet omfördelas huvuddelen av skillnaderna mellan kommunerna. En viss skillnad kvarstår dock. Kommuner med låg egen skattekraft, som Kramfors, är känsliga för förändringar av utjämningsystemet.

När skattesatsen jämförs med andra kommuner erhålls en bild av kommunens handlingsutrymme. Om kommunen har en jämförelsevis låg skattesats kan ekonomin förstärkas genom skattehöjningar. Kommuner som redan har en hög skattesats har däremot svårare att höja skatten. Kramfors hör till de 12 kommuner som har högst totalt skatteuttag 2016.

Skattesats	Total skattesats år 2016, %	Skattesats i kommun 2016, %	Skattesats i landsting 2016, %	Skattekraft kronor per invånare taxeringsår 2015	Skattekraft procent av rikets
Hela riket	32,10	20,75	11,35	194 220	100
Kramfors	34,43	23,14	11,29	172 363	89

Källa: SCB:s hemsida offentlig ekonomi.

11 kommuner har en total skattesats som är högre.

22 kommuner har en högre kommunal skattesats (exklusive Gotland).

106 kommuner hade ett sämre skatteunderlag per invånare taxeringsår 2015 (=inkomstår 2014).

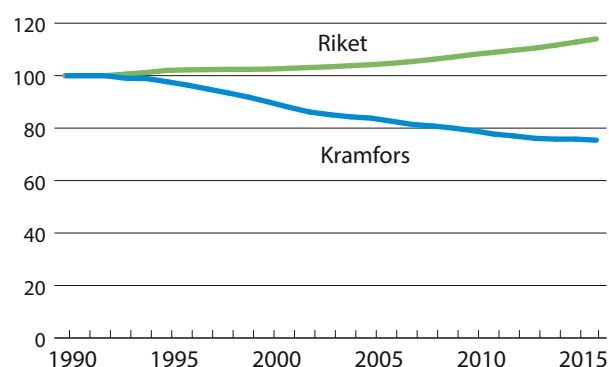
Kramfors kommun har haft en oförändrad skattesats under lång tid. Ändå har skatten höjts därför att kommunen övertagit uppgifter från landstinget och skatteväxlat, det vill säga höjt skatten, lika mycket som landstinget kunnat sänka. Landstinget Väster-norrland har höjt skatten vid flera tillfällen från 9:46 kronor 1999 till 11:29 kronor 2016. Den egentliga skattehöjningen i landstinget är högre om man tar hänsyn till att vissa verksamheter förts över till kommunerna. År 2014 skatteväxlade kommunen senast med landstinget. Då övertog kommunerna i länet ansvar för hemsjukvården och tog därför över 30 öre i utdebitering från landstinget. Under slutet av 1990-talet överfördes ansvaret för funktionsstöd, särskola och delar av psykiatrin. Ännu tidigare överfördes ansvaret för äldreboenden i vad som då kallades sjukhem.

Befolkningsförändring

Skatt och statsbidrag fördelas per invånare. Om invånarantalet krymper minskar också skatt och statsbidrag. Eftersom det finns ett utjämningsystem som även beaktar skillnader i behov, påverkas utfallet av vilka åldersgrupper som minskar. En befolkningsminskning i enbart åldrarna 20–64 år leder till att andelen äldre och yngre ökar. Genom utjämnings-systemet mildras effekten de första åren. Om befolkningsminskningen fortskrider en lång tid kommer även antalet barn och äldre att minska med minskande statsbidrag som följd. Negativa befolkningsförändringar påverkar även förmögenheten och skuldsättningen. Skulden per invånare ökar vid oförändrad skuldstock, samtidigt som kvaliteten på tillgångarna (som till stor del är fastigheter och byggnader) försämras genom minskad efterfrågan. Befolkningsförändring är en parameter som kommunen har mycket svårt att påverka. De senaste åren har befolkningsminskningen varit marginell. Flyktingarna påverkade i hög grad befolkningsstatistiken. Flyttnettot mot utlandet var +332 personer.

Utveckling av invånarantal: index basår 1991=100

(Index, basår 1990=100)

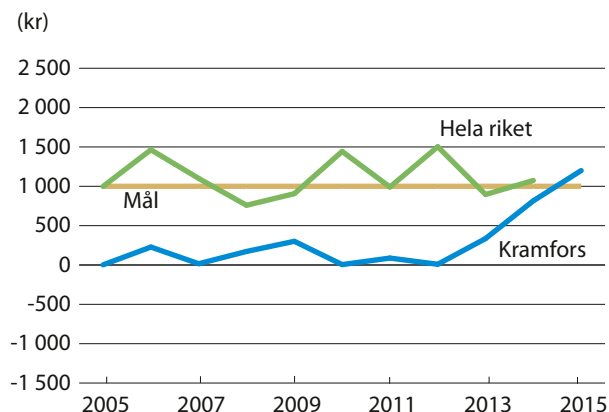

Källa: SCB, Befolkning. Index 2015=75,4. Det betyder att invånarantalet minskat med nästan en fjärdedel på 24 år.

Resultat och balanskravsavstämning

Kommunen har positivt resultat som ett av sina finansiella mål. Resultatet kan påverkas snabbt genom åtgärder i form av inköps- och anställningsstopp. Med sådana tillfälliga insatser är det emellertid svårt att få en godtagbar resultatnivå. Om resultatutvecklingen ses över en längre period får man en bild av den långsiktiga förmågan att upprätthålla godtagbara resultatnivåer.

Resultat före extraordinära poster per invånare

Källa: SCB, Offentlig ekonomi. För 2015 enligt redovisning.

Kramfors har klarat balanskravet sedan 2002. Målnivån (grön linje) i diagrammet motsvarar 1,7 procent av skatt och statsbidrag år 2015, vilket ligger i det övre intervallet av det beslutade målet på 1–2 procent. Enprocentsmålet har funnits länge. Det motsvarar 600 kronor per invånare. Resultatutvecklingen för samtliga kommuner i landet var sådan att god ekonomisk hushållning uppnåddes åren 2005–2013. Resultatmålet nåddes inte i Kramfors perioden 2005–2012. År 2010 hade målet nåtts,

om inte avsättning på 30 mkr för att bilda pensionsstiftelse hade gjorts. I budgetarna har resultatmålet beaktats, men överskridanden från nämnder gjorde att utfallet inte nådde målet. Resultaten 2014 och 2015 låg dock inom målintervallet. En förändring av utjämningsystemet medförde högre utjämningsbidrag för Kramfors från och med 2014.

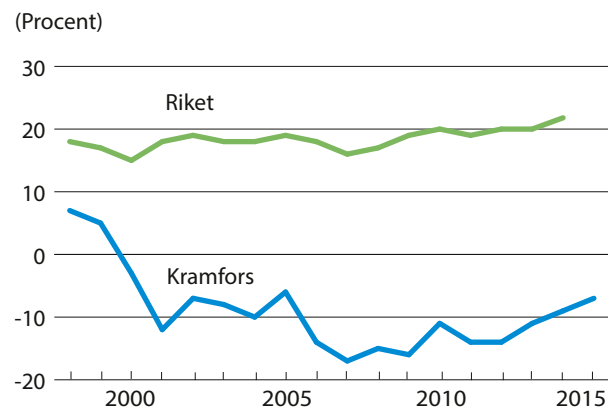
Balanskravsavstämning (tkr)	2015	2014
Årets resultat enligt resultaträkning	22 030	15 050
- avgår reavinst	- 1 441	- 1 441
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	20 589	13 609
Medel till/från resultatutjämningsreserv	-	-
Årets balanskravsresultat	20 589	13 609

Årets resultat för kommunkoncernen uppgår till +23 316 tkr jämfört med -2 158 tkr år 2014. Resultatet för kommunen uppgår till +22 030 tkr. Resultatet för Kramfors Kommunhus AB uppgår till +2 551 tkr. Även räddningsförbundet och flygplatsen har positiva resultat. Eliminering av reavinst vid fastighetsförsäljningen till Krambo 2008 som upplöses under 17 år enligt regelverket för finansiell lease sänker det samlade resultatet med 1 441 tkr.

Soliditet

Soliditet visar nettoförmögenheten i relation till de totala tillgångarna. Måttet uttrycks i procent. Åtagande för pensioner intjänade före 1998 brukar läggas till. För Kramfors läggs pensionsåtagandet in som ett nettoåtagande med avdrag för överförda medel till pensionsstiftelsen. Soliditeten är mycket svår att påverka på kort sikt. Den brukar ses som ett mått på långsiktig betalningsförmåga.

Soliditet i kommunkoncerner inklusive pensioner före 1998

Källa: SCB:s hemsida offentlig ekonomi.

Soliditeten för kommunkoncernen är negativ sedan 2000. Det betyder att skulderna är större än tillgångarna. Soliditeten 2011 och 2013 har påverkats negativt av en sänkt diskonteringsränta för pensionskulden. För 2013 har försäljningen av energiverket påverkat positivt. Sammanlagt för hela riket har soliditeten varit stabil på 15-20 procent. För att Kramfors ska hamna på ett riksgenomsnitt krävs att det egna kapitalet förbättras med drygt 400 mkr. Att förbättra soliditeten till genomsnittet för riket via årliga resultat tar därför mycket lång tid. Trenden från 2007 är positiv. Att komma tillbaka till positiv soliditet är fullt möjligt på 5-10 års sikt.

Nettokostnader

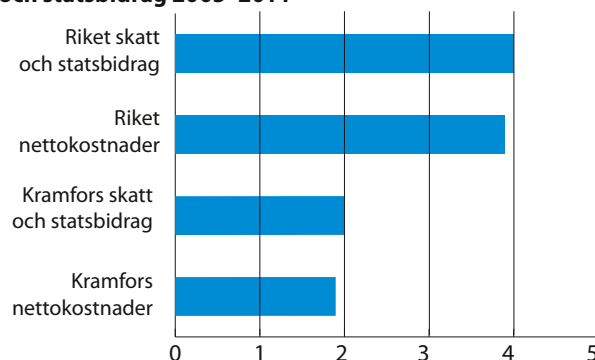
En balanserad ekonomi kräver att nettokostnaderna inte utvecklas snabbare än skatteintäkterna.

Diagrammet visar ett genomsnitt av de årliga procentuella förändringarna.

Diagrammet visar en positiv utveckling för Kramfors. Man ser också att de ekonomiska förutsättningarna för Kramfors avviker markant från kommuner med samma utveckling som rikets.

Nyckeltalet för ett enskilt år kan förändras snabbt genom händelser i omvärlden som påverkar skatteutfall och genom egna åtgärder.

Årlig förändring av nettokostnader respektive skatt och statsbidrag 2005-2014

Källa: SCB, Offentlig ekonomi samt egna beräkningar.

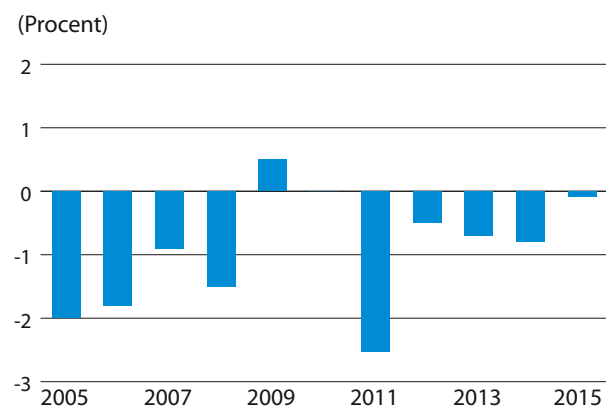
	2015			2014		
	April	Delår	Utfall	Delår 1	Delår 2	Utfall
Bas-nämnd	-6,2	-9,5	-0,8	-17,6	-15,7	-12,7
BKU-nämnd	-5,7	-6,0	-2,5	-8,8	-6,3	-2,5
Miljö- och byggnämnd	0,0	+0,3	+0,6	0	0	+0,1
Kommunstyrelse	-2,0	-1,5	+1,5	+0,5	+0,5	+3,6
Avvikelse för nämnder	-13,9	-16,7	-1,2	-25,9	-21,5	-11,5
Årets resultat	+14,0	+9,7	+22,0	+2,0	+8,4	+15,1

Prognoser och budgetföljsamhet

Tabellen visar nämndernas budgetavvikelser. För årets resultat visar tabellen prognos respektive faktiskt utfall. Kommunen har positiv prognosavvikelse som ett av sina finansiella mål. Den sammanlagda avvikelserna mellan nämndernas prognoser och helårsutfall får ha en maximal negativ avvikelse på 0,5 procent av verksamhetens nettokostnader. Måttet definieras som genomsnittet för avvikelser i en fördjupad uppföljning efter april och delårsbokslutet, minus avvikelserna i helårsutfallet, dividerat med verksamhetens nettokostnader. Den genomsnittliga avvikelserna i nämndernas prognoser för 2015 var -15,3 mkr. Den faktiska avvikelserna blev bättre. Det finansiella målet uppnåddes därmed. Kommunen fick i december 53,8 mkr av staten för att täcka kostnader för flyktingsituationen. Av det redovisades 9 mkr som intäkt 2015 och nämndernas budgetramar utökades med motsvarande belopp.

Kommentarer till avvikelserna finns dels i kommande avsnitt i förvaltningsberättelsen, dels i respektive nämnds verksamhetsberättelse.

Summa avvikelse för nämnderna i procent av bruttokostnaderna

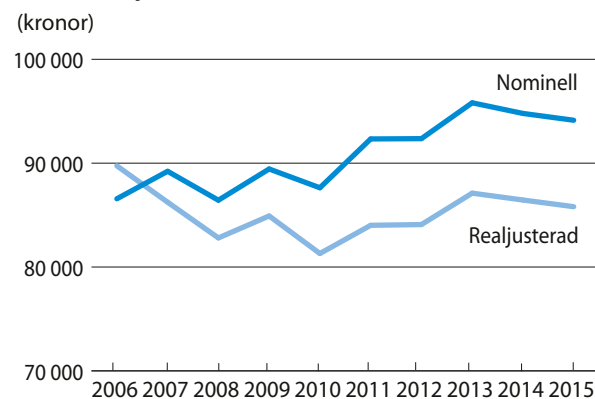

Diagrammet visar att nämnderna sammantaget hade svårt att klara budget. År 2014 beslutades att utöka budgetramarna med totalt 22,8 mkr, vilket motsvarar 1,7 procent av bruttokostnaderna. Tillskottet finansierades av det ändrade utjämnings-systemet. Beslutet om ändringen av utjämnings-systemet togs långt efter det att budgeten för 2014 beslutades. För 2015 summerades tillskotten efter kommunfullmäktiges budgetbeslut till 16,6 mkr, vilket motsvarar 1,2 procent av bruttokostnaderna.

Skuldsättning

Ett av kommunens finansiella mål är att den reala skulden per invånare inte får öka jämfört med utgången av 2006.

Total skuld per invånare

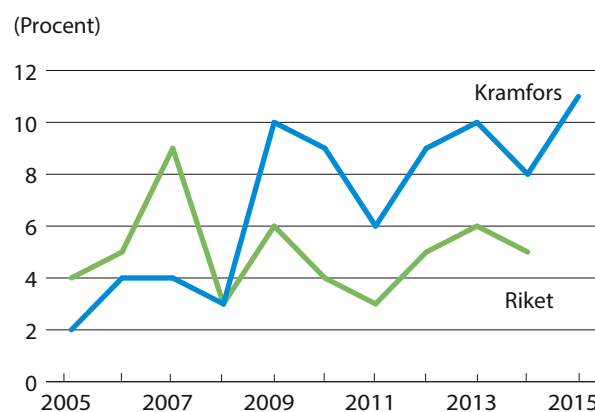

I måttet ingår samtliga skulder och avsättningar i koncernens balansräkning, pensionsåtaganden som tjänats in före 1998 (netto efter avdrag för insatta medel i pensionsstiftelsen) samt borgensåtaganden mot utomstående. Från total skuld dras likvida medel. I samband med beslut om budget för 2014 reviderades målet så att effekt av sänkt diskonteringsränta vid beräkning av pensionsskuld ska exkluderas. Diskonteringsräntan sänktes 2013.

Den sänkta diskonteringsräntan har höjt skulden med 56 miljoner vilket motsvarar drygt 3 000 kronor per invånare nominellt. Målvärdet i form av skuld per invånare 2006 har justerats upp med samma belopp. Skuld per invånare är ett nyckeltal som tar lång tid att förändra. Pensionsåtagandet har nu börjat minska.

Likviditet

Likvida medel andel av externa kostnader

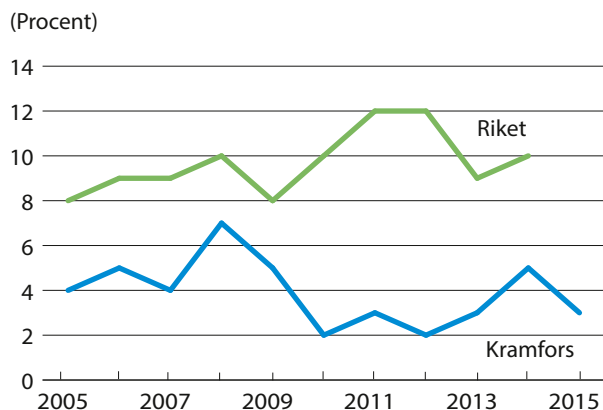

Källa: SCB, Offentlig ekonomi och Kramfors utfall 2015.

Likviditet är ett nyckeltal som kan påverkas mycket snabbt, till exempel genom att man tar nya lån. Ökningen från 2014 till 2015 berodde på att staten betalade ut 53,8 mkr för flyktingsituationen.

Investeringar som andel av skatt och statsbidrag

Nettoinvesteringar andel i procent av skatt och statsbidrag

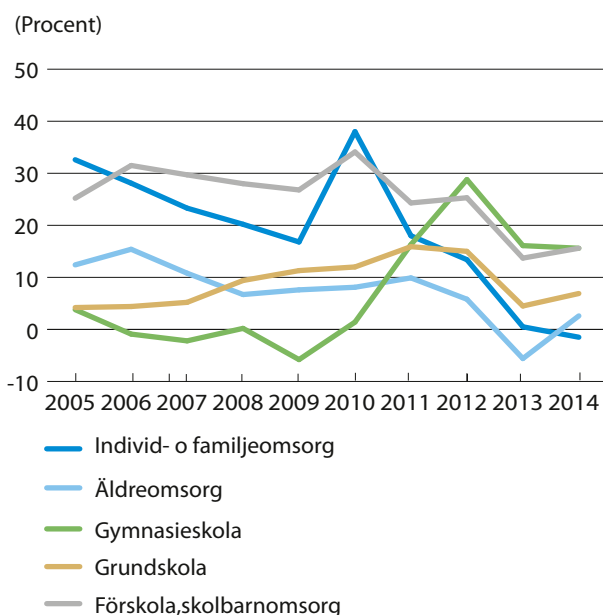
Källa: SCB, Offentlig ekonomi och Kramfors utfall 2015.

Kommunens investeringsnivå som andel av skatt och statsbidrag har legat lågt i Kramfors. Den låga nivån är en konsekvens av svaga resultat och målet att hålla skulden per invånare konstant. Från och med 2009 har alla investeringar i verksamhetsfastigheter utförts av det kommunala bostadsbolaget. Genom det ökar skillnaden mellan Kramfors och riket.

Investeringsbudgeten bestäms årligen. Nyckeltal där investeringar ingår kan därför påverkas snabbt.

Kostnadsnivå

Skillnad mellan redovisad kostnad och standardkostnad

Källa: Koladas hemsida.

Diagrammet visar redovisad kostnad jämförd med den kostnadsnivå som beräknas i kostnadsutjämnningen. Om utfallet ligger på noll betyder det att kostnaden är exakt densamma som i utjämnningssystemet. Om utfallet ligger över noll betyder det att kostnaden är högre.

Kraftiga merkostnader i förhållande till kostnadsutjämnningen innebär svårigheter att klara finansieringen med ett normalt skatteuttag.

Förändringen av utjämnningssystemet sänkte avvikelserna mot standardkostnaden för samtliga verksamheter år 2013.

Kostnaden för gymnasieutbildning steg kraftigt 2011 och 2012. Det är ett tecken på att kostnaderna inte kunde anpassas till minskade elevkullar. För grundskolan har relationen till standardkostnaden i utjämnningssystemet gradvis försämrats från 2002 och framåt. Försämringen beror även här på att kostnaderna inte reducerades i takt med elevminskningarna.

För äldreomsorgen innebar åren 2006–2013 en markant sänkning. Den följdes av en ökning 2014, men äldreomsorgen är fortfarande den stora verksamhet som har de lägsta kostnaderna jämfört med standardkostnaden.

För förskola och skolbarnomsorg var avvikelserna mot standardkostnaden stora hela perioden.

För individ- och familjeomsorgen visar kurvan stor variation under perioden. Enstaka beslut om placeringar av barn får stor påverkan på kostnadsnivån.

Nyckeltalet kan inte påverkas snabbt annat än marginellt. Större anpassningar av verksamhetskostnader tar tid.

Pensionsåtagande och pensionsstiftelse

Pensioner som tjänats in före 1998 redovisas på det sätt lagen föreskriver, det vill säga som en ansvarsförbindelse utanför balansräkningen. I årsredovisningen 1998 fanns åtagandet i balansräkningen som en skuld. Med då gällande beräkningsregler värderades det till 341,7 mkr. I denna årsredovisning värderas samma åtagande till 626,2 mkr. Trots att inget nytt intjänande sker har åtagandets värde nästan dubblats. Det finns flera anledningar. Dels har antaganden om livslängd ökat i beräkningen, dels värdesäkras åtagandet och räknas därmed upp årligen. Eftersom åtagandet är förmånsbestämt påverkar också förändringar i det allmänna pensionssystemet. De är den så kallade bromsen slår till i det allmänna pensionssystemet ökar åtagandet. Under senare år är det framförallt sänkningar av diskonteringsräntan som lyft åtagandet.

Enligt nu gällande regelverk för redovisning ska pensionsutbetalningar redovisas som kostnader. Pensionsutbetalningarna och därmed de redovisade kostnaderna väntas vara som störst runt 2030. För att kapa toppåren på utbetalningarna har kommunen bildat en pensionsstiftelse. Vid två tillfällen har pengar förts över till stiftelsen. I början av 2012 insattes en första mindre del och i juni 2013 sattes huvuddelen 75,6 mkr in. Totalt insatt är 99,8 mkr. Kommunen har tagit kostnader för överföringen till stiftelsen och löneskatten det medför, med avsikten att minska kostnadsbelastningen längre fram genom att hämta gottgörelse från stiftelsen. Underlaget för löneskatt minskar då gottgörelse hämtas, vilket betyder att effekten av löneskatt blir neutral jämfört med motsvarande tillväxt i placeringar i egen balansräkning.

Pensionsstiftelsen ska löpande rapportera vid tre tillfällen under året till kommunstyrelsen. Vid den senaste rapporteringen, som grundade sig på avläst värde för innehaven den 25:e januari 2016, uppgick aktuellt värde till 115,9 mkr. Andelen aktier och aktiefonder utgjorde då 55 procent av innehavet.

Räntebärande placeringar utgjorde 32 procent. Reserverande del utgörs av så kallade alternativa investeringar där även hedgefonder ingår. Stiftelsens styrelse har fyra möten per år. Styrelsens beslut om placeringar styrs av placeringsriktlinjer. De säger bland annat att andelen aktier får variera mellan 30 och 70 procent med ett normalläge på 50 procent. Stiftelsen ökade aktievikten, så att den nu ligger något över normalläget. I den senaste rapporten till kommunstyrelsen motiverades övervikten så här: *”Om vi befinner oss i början av en recession för världsekonomin kommer nedgången på börsen att fortsätta. De flesta prognosmakare tror dock inte att det vi ser är början på en recession även om oron för framförallt Kina är stor. Om ekonomin utvecklas enligt prognoserna är det troligt att vi får se en återhämtning på aktiebörserna.”* Styrelsens protokoll och rapporteringen till kommunstyrelsen finns att läsa på kommunens hemsida.

Det totala pensionsåtagandet framgår av noten till poster inom linjen. Ansvarsförbindelsen, som är huvuddelen av det totala pensionsåtagandet, uppgår alltså till 626,2 mkr. Pensionsstiftelsen hade ett kapital på 115,9 mkr i slutet av januari 2016. För att kunna se hur stor del av åtagandet som stiftelsen täcker, måste man ta hänsyn till att löneskatten redan är betald. Räknar man upp stiftelskapitalet med löneskatt får man ett totalt värde på 144,0 mkr. Ställs sedan detta värde i relation till ansvarsförbindelsen visar det sig att stiftelsen täcker 23,0 procent av åtagandet i ansvarsförbindelsen.

Pensionsåtagande (mkr)	2015	2014
Avsättning för pensioner och liknade förpliktelser	71,4	72,4
Ansvarsförbindelser - pensionsförpliktelser som inte tagits upp bland avsättningar	626,2	649,8
Intjänat under året	35,3	31,5
Totala förpliktelser	732,9	753,7
Avgår finansiella placeringar avseende pensionsmedel	124,0	124,0
Återlånade medel	608,9	629,7

Drift- och investeringsredovisning

DRIFTREDOVISNING PER NÄMND ELLER STYRELSE

Nämnd/styrelse (mkr)	Budget 2015	Redovisning 2015			Avvikelse 2015	Redovisat 2014
		Kostnader	Intäkter	Netto		
BAS-nämnd	- 492,5	- 655,4	162,0	- 493,3	- 0,8	- 488,4
Barn- kultur- o utbildningsnämnd	- 394,9	- 462,7	65,2	- 397,4	- 2,5	- 389,9
Miljö- och byggnämnd	- 8,6	- 13,1	5,2	- 8,0	0,6	- 7,8
Överförmyndarnämnden	- 2,7	- 3,9	1,5	- 2,4	0,3	- 2,4
Revisionsnämnden	- 1,5	- 1,5	0,0	- 1,5	0,0	- 1,4
Kommunstyrelsen	- 163,1	- 379,9	218,1	- 161,9	1,2	- 147,7
Summa nämnder/styrelser	- 1 063,2	- 1 516,4	452,0	- 1 064,5	- 1,2	- 1 037,7
Finansiering	18,0	- 21,8	43,2	21,3	3,3	33,2
Totalt	- 1 045,3	- 1 538,3	495,1	- 1 043,2	2,1	- 1 004,5
<i>Övriga resultatsteg</i>						
Avskrivningar	- 33,0	- 37,5		- 37,5	- 4,6	- 38,3
Jämförelsestörande intäkter	0,0		11,5	11,5	11,5	1,4
Jämförelsestörande kostnader						
Verkamhetens nettokostnader enligt resultaträkningen	- 1 078,2	- 1 575,8	506,6	- 1 069,2	9,0	- 1 041,4

NETTOINVESTERINGAR 2015-2011 PER FÖRVALTNING

Förvaltning (mkr)	Budget 2015	Redovisat 2015	Redovisat 2014	Redovisat 2013	Redovisat 2012	Redovisat 2011
BAS-nämnden	4,3	2,6	2,0	0,5	0,8	1,0
BKU-nämnden	1,9	1,5	1,8	2,1	1,2	1,9
MoB-nämnden	0,2	0,2				
KS	54,5	26,3	50,4	32,7	24,4	28,4
Summa	60,8	30,6	54,3	35,3	26,3	31,3

Bland 2015 större investeringar, 30,6 mkr netto, märks:

Kramfors IP	2,0
Beläggningar	2,6
Vägbelysning energieffektivisering	1,6
Va omläggning Bäckgatan	1,5
Va omläggning Renvägen	1,1
Östb vattenverk	1,7
Investerat i datorer och skrivare	3,0

REDOVISNING AV BESLUT OM INVESTERINGAR

Total budget (mkr)	Varav ursprunglig årsbudget	Tilläggsbudget ¹⁾	Ytterligare objekt ²⁾	Avgår objekt ³⁾
60,8	28,7	31,9		0,2

¹⁾ KS § 63/2016

²⁾ Omföringar från drift till investeringsbudget i enlighet med revisionsanvisningar

³⁾ Omföringar från investeringsbudget till driftbudget

Viktiga händelser

- En ny mandatperiod inledde året med två nya ordförande (kommunstyrelsen och barn-, kultur- och utbildningsnämnden).
- Staten betalade i december ut 53,8 mkr till kommunen som tillfälligt stöd för att hantera den rådande flyktingsituationen. Av dem redovisades 9 mkr som intäkt 2015. En ombudgetering gjordes med 6 mkr till BAS-nämnden och 3 mkr till BKU-nämnden.
- Kramfors bildade ett gemensamt bolag med bland annat region Gävleborg, Sundsvall och Härnösand för att skynda på utbyggnaden av järnvägen mellan Härnösand och Gävle. Kommunens andel är 1,9 procent, vilket motsvarar 57 000 kr per år, och i startskedet ett aktiekapital på 19 000 kronor.
- Kommunen beslutade att ta fram en HBTQ-plan.
- Idéverkstan fick ett stipendium från Idéer för Livet (IFL). För pengarna blir det möjligt att göra en extra verkstad i biblioteket. Idéverkstans uppdrag är att sprida entreprenöriellt tänkande och entusiasmera barn och personal på skolor och fritidshem till ”ta-sig-för-samhet”.
- Pengar för att klara kraven på investeringar i vatten och avlopp, va, fonderas på ett så kallat investeringskonto. Det finns stora renoveringsbehov framöver och fonden gör det möjligt att klara kostnaderna. Det som fonderas är överskott i va-verksamheten.
- Ett landsbygdsråd bildades med representanter från olika geografiska områden och från kommunorganisationen. Syftet är att ta fram förslag på lösningar för de utmaningar och möjligheter som kommunen står inför.
- Familjeteamet startade flera föräldragrupper som ska stärka föräldrarollen.
- Genom medvetna val av inköp av livsmedel minskade kommunens klimatpåverkan motsvarande 950 bilresor tur och retur till Stockholm. Andelen ekologiska varor ökade till 27 procent. I princip allt kött (97 procent) var av svenskt ursprung, och köttfärsen var både ekologisk och närproducerad.
- Några konstverk ur den konstskatt som kommunen äger visades på konsthallen ett par veckor på försommaren.
- Antalet ”ambassadörer” fortsatte att växa. Deras uppgift är att sprida det goda värdskapet, agera välkomnande och därigenom skapa tillväxt runtom i kommunen.
- Kommunen beviljades pengar för EU-projektet Framtidsbygget. Projektet ska ta fram serviceplaner. En del i projektet är att genomföra medborgardialoger.
- Kommunen fick 10 mkr i återbetalning för premier för sjukförsäkringar 2004. Beloppet redovisas som jämförelsestörande intäkt i årsboks slutet.
- Kommunen deltar i ett länsprojekt som ska utveckla 100 nya e-tjänster till hemsidan.
- Under hösten blev det klart att Kramfors fått 7 mkr från EU:s målområde 3 för att minska arbetslösheten bland ungdomar. Projektet pågår 2016 och 2017.
- Frågor om hur man skapar en jämlik och likvärdig skola och attraktiva miljöer för barn, elever, föräldrar och personal diskuterades på dialogmöten runt om i kommunen.
- Inför kommande livsmedelsupphandlingar ägde flera träffar med matproducenter rum. Tanken var att informera om möjligheterna att leverera till endast ett kök eller ett geografiskt område, vilket borde ge möjlighet för fler mindre producenter att lämna anbud.
- Ny teknik gjorde det möjligt att ta bort nycklarna i hemtjänsten. Istället installerades digitala lås. Personalen kan nu ta sig in snabbare vid larm, eftersom man inte behöver åka och hämta någon nyckel. Inga nycklar riskerar att hamna i orätta händer, vilket ger större trygghet för brukaren.
- Kramfors utsågs till Årets kulturmiljökommun av Riksantikvarieämbetet för arbetet med att göra kulturmiljöer tillgängliga och genom möten med medborgarna visa kommunens rika och spännande kulturhistoria.
- Antalet asylsökande och ensamkommande barn fortsatte att öka. Väldigt stora krav ställdes på skolor, HVB-hem och rekrytering av gode män, och kraven klarades av. Så kallade asylförskolor öppnades, dit föräldrar och barn kommer tillsammans. I statsbudgeten för 2016 höjs schablonersättning för asylsökande barns skolgång med 50 procent.

Framtidsbedömning

Kramfors kommun har en historik med sjunkande invånarantal, hög medelålder och hög arbetslöshet. Befolkningsutvecklingen är en fråga som berör och engagerar alla. Kommunen som organisation har ett stort ansvar för att försöka vända trenden, men behöver hjälp från företag och medborgare för att lyckas.

En viktig pusselbit – kommunikationerna – är på plats. Förbättrade kommunikationer är nyckeln till framtiden och resan har bara börjat.

Kollektivtrafiken bidrar till bättre förutsättningar för företagen. Upptagningsområdet för att rekrytera kompetent personal blir större. Ur ett medborgarperspektiv kan man vända på synsättet och med Kramfors som utgångspunkt få närhet till intressanta arbeten och ett stort utbud av nöjen och rekreation.

Kramfors ligger geografiskt mycket bra till i Västernorrlands län och fördelarna som läget innebär behöver marknadsföras.

Enbart ett bra läge räcker inte, utan kommunen måste vara attraktiv för människor och företag. En utmaning ligger i att bli tydligare i kommunikationen av vad kommunen står för och vill åstadkomma i framtiden. Under de senaste åren har flera viktiga beslut för den framtida utvecklingen tagits. Bland de viktigare kan nämnas:

- en ny översiktsplan
- varumärke eller bilden av Kramfors.

Under 2016 slutförs arbetet med att skapa en vision för Kramfors kommun. Här är det viktigt att hela kommunen känner sig inkluderad och gemensamt arbetar för den målbild som håller på att sättas upp.

Flyktingsituationen påverkar kommunens verksamheter, ekonomi och framtid i hög utsträckning. Antalet belagda platser på asylboenden var nära 1 400 i februari 2016. Antalet ensamkommande barn som kommunen har försorg om var nästan 130. Det totala antalet nyanlända barn och ungdomar som deltog i kommunens förskole-, grundskole- och gymnasieverksamhet var 592 i slutet av februari 2016. Till det kommer 126 barn som deltar i öppen asylförskola. Sfi (svenska för invandrare) byggs ut och socialtjänsten upplever ett ökat tryck.

Flyktingsituationen har inneburit att kommunen på kort tid gått från en situation med överskott på bostäder till bostadsbrist. Det finns en betydande efterfrågan på allt ifrån lägenheter med hög komfort och modern standard till vanliga, billiga och bra bostäder i olika storlekar. Det kommunala bostadsbolaget Krambo inledde ombyggnaden av en fastighet där 21 nya toppmoderna lägenheter skapas i ett hus med hiss. Intresset har varit stort och lagom till sommaren 2016 är lägenheterna inflyttningsklara. För egna hem skönjs en starkare efterfrågan och stigande priser.

Bostadsfrågan kommer att spela stor roll de närmaste åren. Det är viktigt med attraktiva boendemiljöer i hela kommunen och funktionella kommunområden som förenklar vardagen för medborgarna.

Utmaningen består fortfarande i att varaktigt få stopp på befolkningsminskningen. Trots flyktingsituationen blev även 2015 ett år då befolkningen, räknat på dem som är skrivna i kommunen, minskade. Arbetet med att bli attraktivare som boendekommun för alla målgrupper måste intensifieras. Det gäller ungdomar, studerande, barnfamiljer, nya svenskar, pensionärer med flera.

Personalredovisning

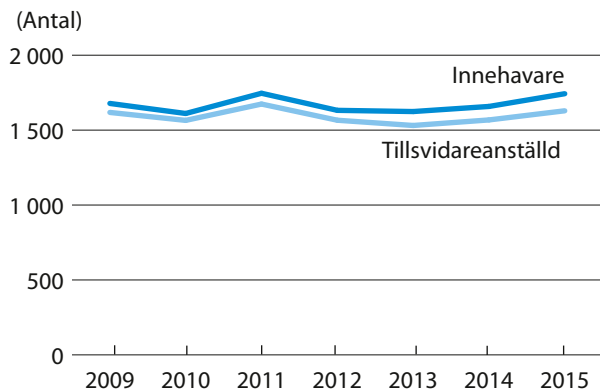
Personal

Kramfors kommun är den största arbetsgivaren i kommunen med sina 1 629 tillsvidareanställda. Av dem är över 20 procent fyllda 60 år. Redan 2014 märktes det att kommunen står inför allt större svårigheter att rekrytera personal. Det blev ännu tydligare 2015, då även behoven av personal ökade.

Antal medarbetare

Den sista december var 1 629 personer tillsvidareanställda i Kramfors kommun, en ökning med 60 personer. Om man ser till antalet innehavare (tillsvidareanställda och visstidsanställda) ökade det från 1 658 till 1 743 personer. Asylmottagandet ledde till ökade behov i bland annat skola och socialtjänst, vilket är förklaringen till att antalet anställda blev fler.

Utveckling tillsvidareanställda och innehavare 2011-2015

Åldersstruktur

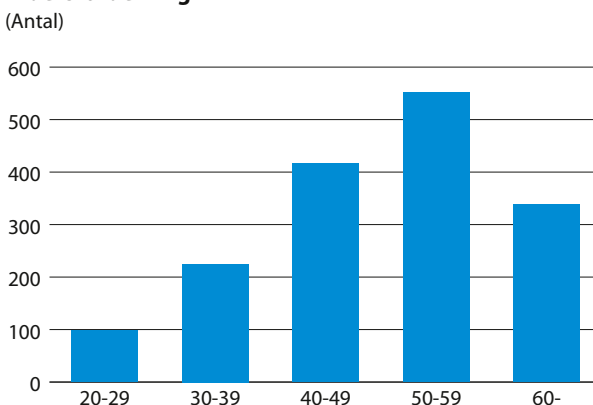
Medelåldern på de tillsvidareanställda medarbetarna sjönk något och var 49,4 år. Andelen tillsvidareanställda medarbetare under 40 år ökade från 16,7 till 19,8 procent.

Andelen tillsvidareanställda som har fyllt 60 år är fortfarande hög, 20,7 procent. Det innebär att i stort sett var femte medarbetare går i pension de närmaste fem åren. Det är en stor utmaning för kommunen att rekrytera kompetenta medarbetare.

Åldersfördelning av antalet personer (tillsvidare) den 31/12 respektive år

	2011	2012	2013	2014	2015
20-29	25	39	54	62	98
30-39	197	199	211	201	225
40-49	414	405	404	414	417
50-59	563	535	531	556	551
60-	475	388	331	335	338

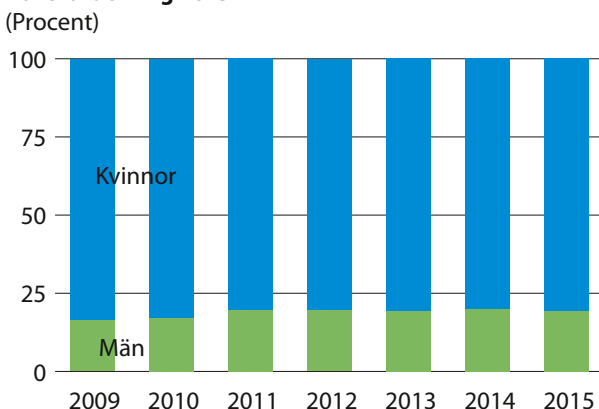
Åldersfördelning

Könsfördelning

Andelen män och kvinnor som var tillsvidareanställda var i stort sett oförändrad jämfört med 2014. Av de tillsvidareanställda är 80,6 procent kvinnor, vilket är en ganska typisk fördelning i en kommun.

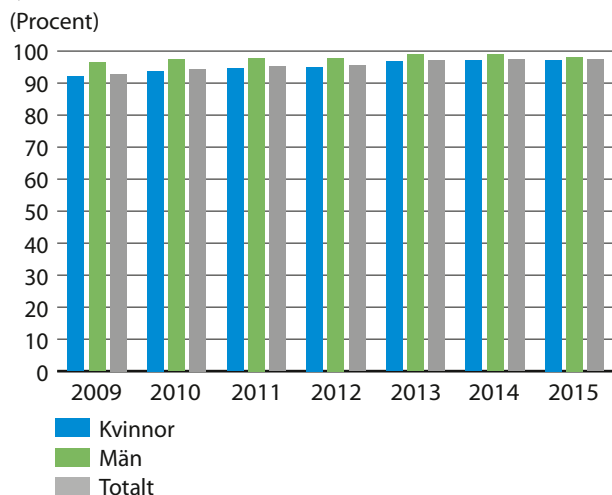
Könsfördelning 2015

Medelsysselsättningsgrad

Medelsysselsättningsgraden hos de tillsvidareanställda ökade marginellt och är nu uppe i 97,4 procent. Den tidigare tydliga skillnaden mellan män och kvinnor blir allt mindre; männen hade en medelsysselsättningsgrad på 98,1 procent jämfört med 97,2 för kvinnorna.

Sysselsättningsgrad 2010-2015

Personalkostnader

Personalkostnader är den enskilt största kostnaden i budgeten och 2015 var personalkostnaden 59 procent av bruttokostnaderna.

Medellönen den 31 december 2015 var 26 997 kronor för de tillsvidareanställda. Kvinnorna tjänade 91,6 procent av vad männen gjorde. Kvinnornas medellön var 26 525 jämfört med männens 28 981 kronor.

Medellön (tillsvidare) den 31/12 respektive år

	2011	2012	2013	2014	2015
Totalt	24 293	25 038	25 609	26 300	26 997
Kvinnor	23 791	24 560	25 143	25 811	26 525
Män	26 336	27 020	27 553	28 268	28 981
Kvinnors lön i procent av männens	90,34	90,90	91,25	91,31	91,62

Sjukfrånvaro

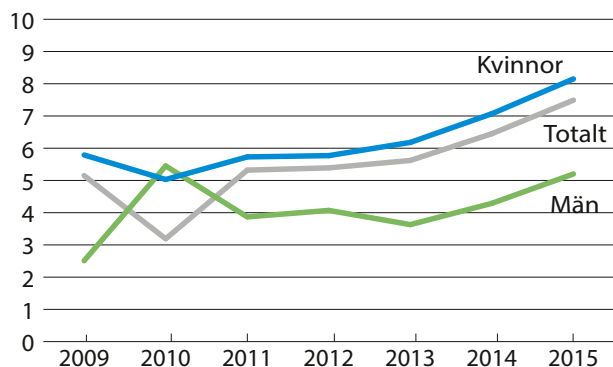
Sjukfrånvaron ökade till 7,5 (6,5) procent av arbetstiden. Sjukfrånvaron har ökat de senaste fem åren, vilket är oroande. Kvinnors sjukfrånvaro är betydligt högre än männens. Alla förvaltningar hade ett ökande sjuktal. Störst ökning, 1,5 procent, hade kommunledningsförvaltningen.

Den korta sjukfrånvaron upp till 14 dagar ökade med cirka 10 procent, vilket leder till ökade sjukfrånvarokostnader. Den stora ökningen gällde sjukskrivningar längre än 90 dagar. Antalet frånvarodagar i längre sjukskrivningar ökade med 30 procent, mest i BKU-förvaltningen där den var nästan 40 procent.

Sjukfrånvarokostnaden ökade från 12,5 till 14,5 mkr.

Sjukfrånvaro 2010-2015

(Procent av arbetad tid)

Sjukfrånvaro i procent av arbetstid i Kramfors kommun

År	Totalt	Kvinnor	Män
2015	7,49	8,15	5,2
2014	6,45	7,07	4,26
2013	5,62	6,18	3,63
2012	5,39	5,77	4,07
2011	5,32	5,73	3,87

Sjukfrånvaro i procent av arbetstid fördelad på förvaltningsnivå

År	BKU	BAS	KL	MoB
2015	5,19	9,16	5,88	4,37
2014	4,63	7,99	4,3	3,47
2013	4,30	6,81	4,29	3,83
2012	4,14	6,74	3,47	3,94
2011	4,84	6,32	3,27	1,70

Ur Kramfors perspektiv

Svårigheten att rekrytera personal blev ännu mer märkbar. En del tjänster hade inga sökande alls och viss kompetens börjar bli svår att finna i stora delar av landet. Behovsökningarna i samband med det ökade asylmottagandet gör att rekryteringsläget för många kommuner just nu är svårt.

Hur Kramfors kommun ska kunna kompetensförsörja verksamheten är en stor utmaning 2016 och kommande år. Kompetensen krävs för att kommunen ska kunna leverera bra välfärd för alla som bor i Kramfors. Till stöd utarbetas ett nytt personalpolitiskt program.

Höstens medarbetarundersökning visar liknande resultat som 2014. Man är genomgående nöjd, ser framemot att gå till arbetet och man trivs. Andelen som upplever att de blivit kränkta eller trakasserade ökade 2015, vilket är oroande. Hur ett förebyggande arbete ska se ut behöver diskuteras.

Redovisningsprinciper

Kramfors Kommun följer den kommunala redovisningslagen och tillämpar de rekommendationer som ges ut av Rådet för kommunal redovisning (RKR). Enstaka undantag från detta redovisas även i notapparaten.

Intäkter redovisas i den omfattning det är sannolikt att de ekonomiska tillgångarna kommer att tillgodogöras kommunen och intäkterna kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.

Periodiseringar av inkomster och utgifter har skett enligt god redovisningssed, det innebär att inkomster och utgifter har bokförts på de perioder som de intjänats respektive förbrukats.

Fordringar har upptagits till de belopp varmed de beräknas inflyta.

Jämförelsestörande poster redovisas på separata rader i resultaträkningen under verksamhetens nettokostnader och specificeras i not till respektive post. För att en post ska betraktas som jämförelsestörande, ska posten uppgå till ett väsentligt belopp samt vara av sådant slag att den är sällan förekommande. Det är en transaktion som är viktig att uppmärksamma vid jämförelser med andra perioder. Realisationsvinster vid fastighetsförsäljning redovisas alltid som jämförelsestörande.

Skatteintäkter

Den preliminära slutavräkningen för skatteintäkter baseras på SKL:s decemberprognos i enlighet med rekommendationen RKR 4.2.

Investeringsbidrag

Erhållna bidrag till anläggningstillgångar ska enligt rekommendationen ”RKR 18 Intäkter från avgifter, bidrag och försäljningar” periodiseras över anläggningstillgångens nyttjandeperiod. Kommunen följer inte denna rekommendation utan redovisar anläggningstillgångarna netto.

Anläggningstillgångar

Från och med 2014 har rekommendation RKR 11.4 Materiella anläggningstillgångar reviderats. Rekommendationen innehåller nu ett explicit krav på komponentavskrivning. Eftersom avskrivningarna ska spegla hur tillgångars värde successivt förbrukas, måste skillnader, i förbrukning och nyttjandeperioder av betydande komponenter i en anläggningstillgångs, beaktas. Förväntas skillnaden i förbrukningen av en materiell anläggningstillgångs betydande komponenter vara väsentlig, ska tillgången delas upp på dessa. Respektive komponent ska skrivas av separat.

Kramfors Kommun har i år infört komponentavskrivningar. Kommunen har valt att fokusera på tillgångar med bokfört restvärde som överstiger 1 mkr och där kvarvarande nyttjandeperiod överstiger 10 år. Objekten har fördelats på komponentdelar enligt nyckel om det inte tydligt framgår att objektet kan hänföras till en viss komponentdel.

Komponentgrupper

Vid en genomgång av anläggningsrutinen har objekten indelats i objektstyper. Alla typer behöver inte komponentindelas eftersom dem inte innehåller komponenter som väsentligt skiljer sig från anläggningen i övrigt vad gäller förbrukningstid. Följande uppdelning och bedömning av behov av indelning i komponenter har gjorts för de befintliga objekt som delades upp i komponenter:

Objektstyp	Grupp
Kontor och offentliga lokaler	1
Äldreboenden och sjukhem	2
Simhallar	3
Ishallar	4
Sporthallar och idrottshallar	5
Vattenverk och avloppsreningsverk	6
Gator och vägar	7
Höga Kusten Airport	8
Kyrkdal markbäddar	9
Högbergets avfallsstation	10
Kramfors IP	11
Gångbro över riksväg 90	12
Projekt säker ledning	13
Serverrum	14
Leasingfastigheter	15

Avskrivning av anläggningstillgångar

Planenlig avskrivning baseras på ursprungligt anskaffningsvärde och sker utifrån förväntad ekonomisk livslängd. I kommunen påbörjas avskrivningarna månaden efter anskaffning/färdigställande. Finansiella anläggningstillgångar, mark och konst avskrivs inte.

Huvudsakligen tillämpas följande linjära avskrivningstider:

- Byggnader och anläggningar 20–60 år.
- Maskiner, fordon och inventarier 3–10 år.

För komponentavskrivning delas varje komponentgrupp upp i sex olika komponenttyper. Respektive komponenttyp har avskrivningstid mellan 10–60 år.

Gränsdragning mellan underhåll och investering

Löpande underhåll ska liksom tidigare kostnadsföras, medan tillkommande komponenter och komponenter som byts ut läggs till anskaffningsvärdet. Tidigare har dock bedömningen om vad som är löpande underhåll och vad som är investering i huvudsak gjorts så att aktivering har skett när åtgärden förbättrat anläggningens prestanda jämfört

med före anskaffningen. Aktivering ska nu ske om åtgärden sannolikt leder till större intäkter eller annan framtida ekonomisk nytta.

Det här får till följd att framförallt planerat underhåll kommer att ske som investering. Finns inget nedskrivningsbehov på grund av gamla oavskrivna komponenter leder detta troligen, åtminstone inledningsvis, till lägre driftskostnader och högre behov av investeringsmedel.

Gränsdragning mellan kostnad och investering

Tillgångar avsedda för stadigvarande bruk eller innehav med en nyttjandeperiod om minst tre år klassificeras som anläggningstillgång om beloppet överstiger gränsen för mindre värde. Beloppsgränsen för inventarier av mindre värde har satts till ½ basbelopp.

Avsättningar

Kramfors kommun redovisar följande avsättningar:

- Avsättningar för pensioner och liknade förpliktelser
- Andra avsättningar
 - Avsättning för återställande av Högberstippen
Posten avser avsättning till åtgärder som erfordras för återställning och bevakning efter avslutad drift av Högbergets avfallsstation. Den totala kostnaden beräknas i dagens penningvärde uppgå till 29,3 mkr för återställning samt 1,5 mkr för bevakning. Årets avsättning beräknas som kalkylerad kostnad i relation till tillförd mängd, vilket medför att tidigare avsättningar räknas upp genom kostnadshöjningar i kalkylen. För innevarande år har kostnaderna totalt ökat med 2 mkr, vilket påverkar årets resultat.
 - Avsättning förlusttäckning gymnasieförbundet
 - Investeringsfond för VA
Kommunstyrelsen § 55 med Diarienummer KS 2015/151 beslutade att 7 590 tkr ska avsättas till en investeringsfond för VA. Enligt investeringsplan ska medlen tas i anspråk för investeringar under tiden 2015 till 2020 och ska succesivt upplösas under avskrivningstiden.

Redovisning av lånekostnader

Lånekostnader i samband med investeringar kan enligt rekommendationen RKR 15.1 redovisas både enligt huvudmetoden och enligt alternativregeln. Kommunen följer huvudmetoden. Lånekostnader belastar således resultatet för den period till vilken de hänförs.

Under 2015 har kommunen använt sig av en ränta på 2,5 % för att beräkna värdet av de finansiella kostnaderna som inkluderas i tillgångens bokförda värde. Tidigare år användes en ränta på 5 %.

Pensioner

Förpliktelser för pensionsåtagande för anställda i kommunen är beräknad enligt RIPS07. Pensionsåtaganden för anställda i de företag som ingår i kommunkoncernen redovisas enligt Bokföringsnämnden. För avtal med samordningsklausul utgår beräkningen från de förhållanden som är kända vid bokslutstillfället. Om inget annat är känt görs beräkningen utifrån att ingen samordning kommer att ske.

En pensionsskuld som intjänats före 1998 tas upp som ansvarsförbindelse enligt *Blandmodellen*. En pensionsskuld som uppstått efter 1998 tas upp som avsättning i balansräkningen. Pensionskostnaden redovisas i resultaträkningen inklusive den särskilda löneskatten som uppgår till 24,26 procent.

En pensionsstiftelse inrättades i början av 2012. Medel på 24,1 mkr sattes in 2012 och medel på 75,6 mkr sattes in 2013, på detta betalas löneskatt året efter.

Förtroendevalda med mer än 40 % sysselsättningsgrad har visstidsbegränsande arvodesvillkor med visstidspension. Pensionen regleras i PBF antaget av kommunfullmäktige 2003-01-27 § 56, att gälla fr o m 2003-01-01. Antalet förtroendevalda med dessa arvodesvillkor uppgick 2015-12-31 till tre. En förtroendevald har en vilande visstidspension på grund av annat förtroendeuppdrag. Ett nytt avtal OPF-KL är antaget av KF 2014-10-27 § 6. Det tillämpas på förtroendevalda som nytillträder uppdrag efter valet 2014 eller senare. För tillfället är det två personer som omfattas av detta avtal.

Sammanställd redovisning

I den kommunala koncernen ingår ett helägt moderbolag Kramfors Kommunhus AB som omfattar: Kramfors Bostads AB, Kramfors Industri AB och Kramfors Mediateknik AB

I den sammanställda redovisningen ingår också ett hälftenägande av Höga Kusten Airport. Räddningstjänsten, som är ett kommunförbund, tas in till cirka 33 %.

Den sammanställda redovisningen upprättas enligt förvärvsmetoden med proportionell konsolidering. Med förvärvsmetoden menas att vid förvärvstillfället förvärvat eget kapital i kommunala bolag eliminerats, varefter intjänat kapital har räknats in i koncernens eget kapital. Den proportionella metoden innebär att endast ägd andel av bolag tas in i redovisningen. Vissa olikheter i redovisningsprinciper mellan kommun och bolag finns, men dessa har inte bedömts vara så stora att justeringar behövt göras. Inom koncernen förekommer omfattande transaktioner mellan de ingående enheterna. Alla sådana transaktioner av väsentlig karaktär har eliminerats.

Aktieägartillskott

Kommunen har gett ett aktieägartillskott till nybildandet av *Ostkustbanan AB* på 19 tkr. Det är ett bolag som kommunen har bildat tillsammans med kommunerna Örnsköldsvik, Härnösand, Sundsvall, Nordanstig, Hudiksvall, Söderhamn och Gävle. Bolagets syfte och ändamål är att verka för utbyggnad av dubbelspår och snabbtågsstandard på Ostkustbanan sträckan Gävle- Härnösand.

Förändrade redovisningsprinciper

Kommunens införande av komponentavskrivning för materiella tillgångar enligt RKR 11,4 har medfört en nedskrivning direkt mot eget kapital på 16,1 mkr. Avskrivningarna har för 2015 som en konsekvens av bytet av redovisningsprincip blivit cirka 1,2 mkr lägre.

Ekonomisk sammanställning

Resultaträkning

Löpande prisnivå, mkr	Not	KOMMUNEN		Not	KONCERNEN	
		2015	2014		2015	2014
Verksamhetens intäkter	1	355,9	337,6	1	475,8	451,2
Verksamhetens kostnader	2	- 1 399,0	- 1 342,1	2	- 1 462,6	- 1 421,6
Avskrivningar	3	- 37,5	- 38,3	3	- 72,5	- 69,1
Jämförelsestörande intäkter	4	11,5	1,4	4	10,1	0,4
Jämförelsestörande kostnader	4	0,0	0,0	4	0,0	0,0
Verksamhetens nettokostnader		- 1 069,2	- 1 041,4		- 1 049,2	- 1 039,2
Skatteintäkter	5	780,1	762,7		780,1	762,7
Generella statsbidrag netto	6	314,1	295,6		314,1	295,6
Finansiella intäkter	7	2,8	4,9	5	0,9	4,8
Finansiella kostnader	8	- 5,7	- 6,7	6	- 22,7	- 26,2
varav sänkt diskonteringsränta						
Skatter o minoritetsandelar				7	0,1	0,1
Resultat före extraordinära poster		22,0	15,1		23,3	- 2,2
Bokslutsdispositioner, skatter mm						
ÅRETS RESULTAT	9	22,0	15,1		23,3	- 2,2

Balansräkning

Löpande prisnivå, mkr	Not	KOMMUNEN		Not	KONCERNEN	
		12/31/2015	12/31/2014		12/31/2015	12/31/2014
TILLGÅNGAR						
<i>Anläggningstillgångar</i>						
- Goodwill m fl immateriella tillgångar						
- Mark, byggnader o tekn anläggning	13	487,3	509,7	8	1 419,1	1 425,4
- Maskiner och inventarier	14	24,4	23,6	9	62,2	53,0
- Konst	15	3,1	3,0	9	3,1	3,0
- Finansiella anläggningstillgångar	16	78,3	90,2		6,4	6,3
Summa anläggningstillgångar		593,1	626,5		1 490,7	1 487,7
<i>Omsättningstillgångar</i>						
- Förråd, exploateringsfast	17	4,3	4,5		4,3	4,5
- Kortfristiga fordringar	18	108,0	100,8	10	110,5	95,2
- Kassa och bank	19	160,2	114,0	11	160,4	118,5
Summa omsättningstillgångar		272,5	219,3		275,1	218,2
Summa tillgångar		865,6	845,8		1 765,8	1 705,9
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULD						
<i>Eget kapital</i>						
- Eget kapital		329,6	314,5		372,3	370,1
- Nedskrivning eget kapital, komponentavskrivning		- 16,1			- 14,4	- 2,2
- Årets resultat		22,0	15,1		23,3	
Summa eget kapital	20	335,5	329,6	12	381,2	367,9
Minoritetsintresse					0,0	0,0
<i>Avsättningar</i>						
- Avsättningar för pensioner o förpliktelser	21	71,4	72,4	13	81,3	81,9
- Andra avsättningar	22	27,7	18,2	14	29,7	19,5
Summa avsättningar		99,1	90,6		111,0	101,3
<i>Skulder</i>						
- Långfristiga skulder	23	143,6	149,1	15	953,5	940,1
- Kortfristiga skulder	24	287,4	276,5	16	320,1	296,6
Summa skulder		430,9	425,7		1 273,6	1 236,7
Summa eget kapital, avsättningar och skulder		865,6	845,8		1 765,8	1 705,9
Poster inom linjen						
Pensionsåtaganden före 1998		626,2	649,8		626,2	649,8
Insatt i pensionsstiftelse inklusive löneskatt på detta		124,0	124,0		124,0	124,0
Borgensåtaganden	25	867,9	836,8		1,7	2,1

Kassaflödesanalys

Löpande prisnivå, mkr	Not	KOMMUNEN		KONCERNEN	
		2015	2014	2015	2014
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN					
Årets resultat		22,0	15,1	23,3	- 2,2
Justering för ej likviditetspåverkande poster, not 1		39,0	43,0	63,4	52,3
Minskning av avsättningar p g a utbetalningar					
Medel från verksamheten före förändr av rörelsek		61,0	58,0	86,7	50,2
- Ökning/+minskning kortfristiga fordringar	18	- 7,2	19,0	4,6	112,4
- Ökning/+minskning förråd och varulager	17	0,2	- 0,3	0,2	- 0,3
+ Ökning/-minskning kortfristiga skulder	24	10,8	- 48,4	0,4	- 54,3
Kassaflöde från den löpande verksamheten		64,9	28,3	91,9	108,0
INVESTERINGSVERKSAMHETEN					
Investering i materiella anläggningstillgångar		- 30,6	- 54,3	- 81,7	- 141,8
Försäljning av materiella anläggningstillgångar				0,2	0,3
Investering i finansiella anläggningstillgångar	11	0,0		0,0	
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar			0,3		
Kassaflöde från investeringsverksamheten		- 30,6	- 54,0	- 81,5	- 141,5
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN					
Nyupptagna lån				31,5	9,9
Amortering av långfristiga skulder					0,0
Ökning långfristiga fordringar					0,0
Minskning av långfristiga fordringar	12	11,9	0,8	0,0	0,8
Minskning av avsättningar pga utbetalningar					
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		11,9	0,8	31,5	10,6
Utbetalning av bidrag till statlig infrastruktur					
ÅRETS KASSAFLÖDE		46,2	- 24,9	41,9	- 23,0
Likvida medel vid årets början		114,0	138,9	118,5	141,5
Likvida medel vid årets slut		160,2	114,0	160,4	118,5
Not 1 Spec av ej likviditetspåverkande poster					
Justering för av- och nedskrivningar		37,5	38,3	72,5	67,7
Justering för gjorda avsättningar		8,5	- 1,9	9,0	- 1,5
Justering för övriga ej likviditetspåverkande poster		- 7,0	6,5	- 18,1	- 13,9

Nothänvisningar

Kommunen

Löpande prisnivå, mkr	2015	2014
-----------------------	------	------

Not 1 Verksamhetens intäkter

Verksamhetens intäkter enligt driftredovisningen	495,1	490,7
Avgår interna poster	- 139,2	- 153,0
Summa	355,9	337,6

Interna poster består av interna hyror, kapitalkostnader samt interna tjänster

RKR 18 Redovisning av intäkter

Erhållna bidrag till anläggningstillgångar ska periodiseras över anläggningstillgångens nyttjandeperiod. Kommunen följer inte denna rekommendation utan redovisar anläggnings-tillgångarna netto.

Not 2 Verksamhetens kostnader

Verksamhetens kostnader enligt driftredovisningen	1 538,3	1 495,1
Avgår interna poster	- 139,2	- 153,0
Summa	1 399,0	1 342,1

Interna poster består av interna hyror, kapitalkostnader samt interna tjänster

Därav Pensionskostnader

Årets ökning av pensionsavsättning	- 1,8	- 5,0
Årets utbetalningar	34,5	36,1
Årets intjänade indiv del för utbetaln	35,3	31,5
Insatt i pensionsstiftelse	0,0	0,0
Summa	68,0	62,6

Beloppen inkluderar löneskatt

Löpande prisnivå, mkr	2015	2014
-----------------------	------	------

Not 3 Avskrivningar

Mark, Byggnader o Tekn anl	24,5	25,3
Maskiner och inventarier	13,0	13,1
Summa	37,5	38,3

Avskrivningar

Planenlig avskrivning baseras på ursprungligt anskaffningsvärde och sker utifrån förväntad ekonomisk livslängd. I kommunen påbörjas avskrivningarna månaden efter anskaffning/färdigställande. Finansiella anläggningstillgångar, mark och konst avskrivs inte. Huvudsakligen tillämpas följande linjära avskrivningstider: Byggnader och anläggningar 20, 33, 50 och 60 år. Maskiner, fordon och inventarier 3–10 år.

Not 4 Jämförelsestörande poster

<i>Jämförelsestörande intäkter</i>		
Reavinst försäljning div fastighet	1,4	1,4
Återbetalning premier FORA 2004	10,0	
	11,5	1,4
<i>Jämförelsestörande kostnader</i>		
Summa netto	11,5	1,4

Not 5 Skatteintäkter

1. Preliminära månatl inbetalningar	780,9	764,5
2. Slutavräkning avs förra året rättelse	- 1,5	- 2,0
3. Slutavräkning avs innev år prognos	0,7	0,1
Summa	780,1	762,7

Not 6 Generella statsbidrag netto

Inkomstutjämning	197,5	180,9
Kostnadsutjämning	32,4	35,2
Strukturbidrag	3,9	3,9
Regleringsbidrag/ avgift	- 0,7	4,3
Särskilt statsbidrag LSS	33,5	38,6
Fastighetsavgift	34,1	32,6
Tillfälligt stöd flyktingsituation/ komp soc avg	13,3	
Summa	314,1	295,6

Löpande prisnivå, mkr	2015	2014
Not 7 Finansiella intäkter		
Räntor egna medel, dröjsmålsräntor	2,8	4,9
Summa	2,8	4,9

Not 8 Finansiella kostnader

Räntor anläggningslån m m	4,8	5,9
Finansiell kostnad pensioner	0,9	0,7
Summa	5,7	6,7

Finansiell kostnad pensioner avser den ränta som utgår på intjänad pension som redovisas i balansräkningen. Kvarstående avsättning som räntebärande utgörs av intjänad kompletterande ålderspension samt efterlevandepension och särskild ålderspension.

Kommunen följer huvudregeln enligt RKR 15.1. Lånekostnader belastar således resultatet för den period till vilken de hänförs.

Not 9 Årets resultat

Kommunal redovisningslag föreskriver att avstämning ska göras mot balanskravet:

Årets resultat enligt resultaträkningen	22,0	15,1
Avgår realisationsvinster	-1,4	-1,4
Årets resultat enligt balanskravet	20,6	13,6

Realisationsvinster består av reavinst vid försäljning fastigheter till Krambo.

Not 11 Kassaflödesanalys

Investering i finansiella anläggningstillgångar	0,0	
Avser aktier i nybildade bolaget Ostkustbanan AB		

Not 12 Kassaflödesanalys

Minskning av långfristiga fordringar	11,9	0,8
--------------------------------------	------	-----

Löpande prisnivå, mkr	2015	2014
Not 13 Mark, Byggnader o Tekn anl		
<i>Allmän markreserv</i>		
Ingående bokfört värde	21,2	21,2
Försäljning		
Nyanskaffningar		
Nedskrivning		
Utgående bokfört värde	21,2	21,2

Verksamhetsfastigheter

Ingående bokfört värde	144,7	149,6
Försäljning		
Nyanskaffningar	1,7	2,5
Avskrivningar	20,4	7,4
Utgående bokfört värde	126,1	144,7

Fastigheter för affärsverksamhet

Ingående bokfört värde	125,4	128,9
Försäljning		
Nyanskaffningar	9,9	5,0
Avskrivningar	8,3	8,6
Utgående bokfört värde	127,0	125,4

Publika fastigheter

Ingående bokfört värde	135,1	106,4
Försäljning		
Nyanskaffningar	9,7	35,5
Avskrivningar	10,1	6,8
Utgående bokfört värde	134,7	135,1

Fastighet för annan verksamhet

Ingående bokfört värde	37,9	38,1
Försäljning		
Nyanskaffningar	0,9	2,4
Avskrivningar	1,8	2,6
Utgående bokfört värde	37,0	37,9

Leasingtillgång Krambo

Ingående bokfört värde	45,4	49,6
Nyanskaffningar		
Avskrivningar	4,1	4,1
Utgående bokfört värde	41,3	45,4

Summa Mark, Byggnader o Tekn anläggning

	487,3	509,7
--	--------------	--------------

Löpande prisnivå, mkr	2015	2014
Not 14 Maskiner och inventarier		
Ingående bokfört värde	23,6	22,2
Försäljning		
Nyanskaffningar	8,3	8,8
Avskrivningar	7,5	7,4
Utgående bokfört värde	24,4	23,6

RKR 12.1 Immateriella anläggningstillgångar

Utgifter hänförliga till vad som enligt RKR 12.1 kan klassificeras som immateriella tillgångar har kostnadsbokförts och således redovisas inga immateriella anläggningstillgångar i balansräkningen.

RKR 11.4 Materiella anläggningstillgångar

Tillgångar avsedda för stadigvarande bruk eller innehav med en nyttjandeperiod om minst 3 år klassificeras som anläggningstillgång om beloppet överstiger gränsen för mindre värde. Gränsen för mindre värde har satts till 1/2 basbelopp.

Not 15 Konst

Ingående bokfört värde	3,0	2,9
Nyanskaffningar	0,0	0,1
Utgående bokfört värde	3,1	3,0

Not 16 Finansiella anläggningstillgångar

<i>Aktier, Andelar</i>		
Kramfors Kommunhus AB	72,0	72,0
Övriga bolag	2,1	2,1
<i>Delsumma</i>	<i>74,1</i>	<i>74,1</i>

Långfristiga fordringar

Långfr fordr på koncernbolag	0,0	13,0
Långfr fordr på övr bolag/föreningar	0,0	0,5
Förlagslån Kommuninvest	4,2	4,2
Långfr fordran staten, rondell Öd	0,0	0,0
Avgår: kortfristig del av långfristig fordran	0,0	-1,6
<i>Delsumma</i>	<i>4,2</i>	<i>16,1</i>
Summa	78,3	90,2

Not 17 Förråd, exploateringsfastigheter

Va-material m m	0,9	1,1
Expl fastigheter	3,3	3,3
Summa	4,3	4,5

Löpande prisnivå, mkr	2015	2014
Not 18 Kortfristiga fordringar		
Fakturafordringar	25,7	29,2
Övriga fordringar, förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	82,3	70,1
Kortfristig del av långfristig fordran	0,0	1,6
Summa	108,0	100,8

Not 19 Kassa och bank

Plusgiro	0,1	0,1
Checkräkning, (kommunens eget konc konto)	132,6	91,2
Checkräkning, (netto övriga konc konto)	27,5	22,6
Kontantkassa	0,1	0,0
Summa	160,2	114,0

Koncernkontotillgodohavanden, Brutto

Kramfors kommun ¹⁾	135,2	94,2
Kramfors kommunhus AB	-0,6	2,3
Krambo bostads AB	3,9	-9,2
Kramfors Industri AB	-4,1	-5,3
Kramfors Mediateknik AB	-0,3	1,0
Kramfors/ Sollefteå Flygplats AB	-2,8	2,3
Räddningstjänstförbundet	28,9	28,5
Summa	160,1	113,9

¹⁾ Avvikelsen mot kommunens bokföring förklaras av olika bokföringsdatum i bankens och kommunens bokföring samt ej fördelat saldo på koncernens räntekonto. Övriga enheters konton balanseras av en lika stor kort skuld.

Not 20 Eget kapital

Ingående eget kapital enligt balansräkning	329,6	314,5
Nedskrivning eget kapital, komponentavskrivning ¹⁾	-16,1	
Årets resultat ²⁾	22,0	15,1
Utgående eget kapital	335,5	329,6

¹⁾ Kommunen har infört komponentavskrivningar för materiella tillgångar enligt RKR 11.4 Effekten redovisas som en nedskrivning direkt mot eget kapital enligt RKR 14.1 Byte av redovisningsprincip

²⁾ Avskrivningarna har för 2015 som en konsekvens av bytet av redovisningsprincip blivit cirka 1,2 mkr lägre.

Löpande prisnivå, mkr	2015	2014
Not 21 Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser		
Avsättning exklusive särskild ålderspension	64,7	64,0
Avsättning för särskild ålderspension	6,7	8,5
Summa	71,4	72,4
Ingående avsättning	72,4	76,6
Pensionsutbetalningar	- 3,2	- 4,1
Nyintjänad pension	2,8	2,3
Ränta	0,9	0,9
varav sänkning diskonteringsränta	0,0	0,0
Indexering	0,1	- 0,1
Övrigt	- 1,4	- 2,3
Förändring av löneskatt	- 0,2	- 0,8
Utgående avsättning	71,4	72,4
Specifikation		
Särskild avtalspension	1,2	2,4
Förmånsbestämd ålderspension	56,0	55,7
PA-KL pensioner		
Efterlevandepension	0,2	0,3
Visstidspensioner		
Summa pensioner	57,5	58,3
Löneskatt	13,9	14,1
Summa pensioner inklusive löneskatt	71,4	72,4

Aktualiseringsgraden avläst 2015-12-31 var 96 %.

Upplysningar om pensionsförpliktelser RKR 2.1

Förpliktelser för pensionsåtaganden för anställda i kommunen är beräknade enligt RIPS07. Pensionsåtaganden för anställda i de företag som ingår i kommunkoncernen redovisas enligt Bokföringsnämnden. För avtal med samordningsklausul utgår beräkningen från de förhållanden som är kända vid bokslutstillfället. Om inget annat är känt görs beräkningen utifrån att ingen samordning kommer att ske.

Intjänade pensioner avseende år 2015 ligger som kortfristig skuld. Intjänade pensioner före 1998 redovisas inom linjen som åtagande. En pensionsstiftelse inrättades i början av 2012. Medel på 24,1 mkr sattes in 2012 och medel på 75,6 mkr sattes in 2013, på detta betalas löneskatt året efter. Förtroendevalda med mer än 40 % sysselsättningsgrad har visstidsbegränsande arvodesvillkor med vistidspension. Pensionen regleras i PBF antaget av kommunfullmäktige 2003-01-27 § 56, att gälla fr o m 2003-01-01. Antalet förtroendevalda med dessa arvodesvillkor uppgick 2015-12-31 till tre. En förtroendevald har en vilande vistidspension på grund av annat förtroendeuppdrag. Ett nytt avtal OPF-KL är antaget av KF 2014-10-27 § 6. Det tillämpas på förtroendevalda som nyttillträder uppdrag efter valet 2014 eller senare. För tillfället är det två personer som omfattas av detta avtal.

Löpande prisnivå, mkr	2015	2014
Totala pensionsåtaganden 31/12		
Avsättningar	71,4	72,4
Ansvarsförbindelse	626,2	649,8
Intjänat under året	35,3	31,5
Avgår det som täcks via pensionsstiftelse inkl löneskatt på insatta medel	124,0	124,0
Totalt åtagande för pensioner	608,9	629,8

Not 22 Andra avsättningar

Avsättning för återställande av Högbergstippen	19,8	17,9
Avsättning förlusttäckning gymnasieförbundet	0,3	0,3
Avsättning VA-fond	7,6	
Summa	27,7	18,2

Avsättning till miljöåtgärder efter avslutad drift Högbergets avfallsstation. Posten avser avsättning till åtgärder som erfordras för återställning och bevakning efter avslutad drift av Högbergets avfallsstation. Den totala kostnaden beräknas i dagens penningvärde uppgå till 29,3 mkr för återställning samt 1,5 mkr för bevakning. Årets avsättning beräknas som kalkylerad kostnad i relation till tillförd mängd vilket medför att tidigare avsättningar räknas upp genom kostnadsökningar i kalkylen. Kommunstyrelsen § 55 med Diarie-nummer KS 2015/151 beslutade att 7 590 tkr ska avsättas till en investeringsfond för VA. Enligt investeringsplan ska medlen tas i anspråk för investeringar under tiden 2015 till 2020 och ska succesivt upplösas under avskrivningstiden.

Ing balans Återställning	17,0	14,9
Årets avsättning	1,8	2,1
Utg balans Återställning	18,9	17,0
Ing balans Eftervård	0,8	0,7
Årets avsättning	0,1	0,1
Utg balans Eftervård	0,9	0,8

Not 23 Långfristiga skulder

Lån i bank i svenska kronor	87,4	87,4
Långfristig skuld Krambo	0,5	0,5
Finansiell lease	55,7	61,3
Summa	143,6	149,1

Finansiell lease avser försäljning av fastigheter till Krambo 2009 som sedan hyrs tillbaka av kommunen. Redovisning av leasingavtal ska göras enligt RKR 13.2. Kommunen ska klassificera och dokumentera sina leasingavtal i operationella respektive finansiella. Vi har gjort bedömningen att vi endast har operationella leasingavtal med en avtalstid som understiger tre år.

Sammanställning Operationella avtal helår 2015-12-31

	Betalingar			
	t o m 2015- 12-31	nästkom- mande 12 mån	13 till 60 mån	efter 60 mån
Operationell				
leasing inventarier och utrustning	3,6	2,1	1,3	0,0
Operationell lease fordon	4,1	2,8	1,7	
Total Operationell lease	7,8	4,9	3,0	0,0

Löpande prisnivå, mkr	2015	2014
Not 24 Kortfristiga skulder		
Leverantörsskulder	44,2	53,6
Källskatt m fl lönerelaterade	94,7	92,2
Intjänad pensionsrätt	35,3	31,5
Skulder koncernkontotillgodohavanden	27,5	22,6
Övriga skulder och upplupna kostnader	85,6	76,6
Summa	287,4	276,5

Not 25 Inom linjen

Krambo bostads AB	851,8	744,8
Kramaff	0,0	78,0
Kramfors Kommunhus AB	0,0	0,0
Kramfors industri AB	2,1	2,1
Kramfors Mediateknik AB	6,8	6,8
Kramfors flygplats	5,5	3,0
Egna hem 40 % förlustansvar	1,7	2,1
Övriga	0	0
Summa	867,9	836,8

Under 2004 såldes fastigheten där Kramfors vårdcentral är belägen. Kommunen och landstinget har separata hyreskontrakt med den nye fastighetsägaren. Kommunens hyreskontrakt sträcker sig över 30 år. År 1-5 är årshyran 1 202 372 kr. År 6-10 är årshyran 1 206 092 kr. År 11-15 är årshyran 1 250 972 kr +/- 2 660 kr per punkt som den 5-åriga swapräntan avviker från 4,50 %. Åren därefter minskar regleringen för ränteavvikelsen.

Kramfors kommun har i juni 2005 ingått en solidarisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga nuvarande och framtida förpliktelser. Samtliga 280 kommuner som per 2015-12-31 var medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingått likalydande borgensförpliktelser. Mellan samtliga medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingåtts ett regressavtal som reglerar fördelningen av ansvaret mellan medlemskommunerna vid ett eventuellt ianspråktagande av ovan nämnd borgensförbindelse. Enligt regressav talet ska ansvaret fördelas dels i förhållande till storleken på de medel som respektive medlemskommun lånat av Kommuninvest i Sverige AB, dels i förhållande till storleken på medlemskommunernas respektive insatskapital i Kommuninvest ekonomisk förening. Vid en uppskattning av den finansiella effekten av Kramfors kommuns ansvar enligt ovan nämnd borgensförbindelse, kan noteras att per 2015-12-31 uppgick Kommuninvest i Sverige AB:s totala förpliktelser till 325 620 649 807 kronor och totala tillgångar till 319 573 677 123 kronor. Kommunens andel av de totala förpliktelserna uppgick till 1 172 942 501 kronor och andelen av de totala tillgångarna uppgick till 1 152 171 747 kronor.

Löpande prisnivå, mkr	2015	2014
<i>Pensionsåtaganden</i>		
Ränte och basbeloppsuppräknig	11,8	6,8
Utbetalningar	- 30,5	- 31,0
Sänkning av diskonteringsränta	0,0	0,0
Aktualisering	- 2,4	- 0,8
Övriga förändringar netto	- 1,7	- 7,8
Årets förändring	- 22,8	- 32,9
<i>Ansvarsförbindelse pensioner</i>		
Ingående balans	649,8	682,9
Ränte- och basbeloppsuppräknig	11,8	6,8
Utbetalningar	- 30,5	- 31,0
Aktualisering	- 2,4	- 0,8
Sänkning av diskonteringsränta	0,0	0,0
Förtroendevalda	- 0,8	- 0,3
Övriga poster	- 1,7	- 7,8
Utgående balans ansvarsförbindelse pensioner	626,2	649,8
därav täckt via pensionsstiftelsemedel	124	124

Nothänvisningar

Koncernen

Löpande prisnivå, mkr	2015	2014
-----------------------	------	------

Not 1 Verksamhets intäkter

Kommunen	320,3	300,3
Kommunhus	130,1	125,9
Övriga	25,3	25,0
Summa	475,8	451,2

Noten visar intäkterna såsom de redovisas i koncernresultaträkningen d v s ägd andel multiplicerat med totala intäkter reducerade med interna mellanhavanden.

Not 2 Verksamhets kostnader

Kommunen	1 257,7	1 210,6
Kommunhus	173,7	180,1
Övriga	31,1	30,9
Summa	1 462,6	1 421,6

Noten visar kostnaderna såsom de redovisas i koncernresultaträkningen dvs ägd andel multiplicerat med totala intäkter reducerade med interna mellanhavanden.

Not 3 Avskrivningar

Kommunen	37,5	38,3
Kommunhus	32,7	29,2
Övriga	2,2	1,6
Summa	72,5	69,1

Not 4 Jämförelsestörande poster

Jämförelsestörande intäkt 2015 avser		
FORA återbetalning avgift 2004	10,1	0,4
Jämförelsestörande kostnad	0,0	0,0

Not 5 Finansiella intäkter

Kommunen	0,2	1,8
Kommunhus	0,6	3,0
Övriga	0,0	0,0
Summa	0,9	4,8

Not 6 Finansiella kostnader

Kommunen	5,7	6,7
Kommunhus	16,9	19,4
Övriga	0,1	0,1
Summa	22,7	26,2

Löpande prisnivå, mkr	2015	2014
-----------------------	------	------

Not 7 Skatter, minoritetsandelar

Skatter betalda	0,0	0,0
Minoritetsintresse	0,1	0,1
Summa	0,1	0,1

Not 8 Mark, Byggnader, Anlägg.

Kommunen	487,3	509,7
Kommunhus	929,8	913,6
Övriga	1,9	2,0
Summa	1 419,1	1 425,4

Not 9 Maskiner och inventarier

Kommunen	27,5	26,6
Kommunhus	26,3	22,7
Övriga	11,4	6,7
Summa	65,2	56,0

Not 10 Kortfristiga fordringar

Kommunen	103,4	91,6
Kommunhus	4,7	0,9
Övriga	2,3	2,8
Summa	110,5	95,2

Not 11 Kassa och bank

Externt saldo koncernkonto *	160,2	114,0
Övrig kassa och bank	0,2	4,5
Summa	160,4	118,5

* Se vidare kommunens balansräkning för specifikation till koncernkontot. Skillnaden mellan externt saldo och den summering av respektive underkontosaldo som görs i kommunens not förklaras av bankens tekniska hantering av kapitalisering av räntor.

Not 12 Eget kapital

Ingående eget kapital	367,9	367,1
Justeringar efter föreg bokslut	4,4	1,5
Justerad ingående balans	372,3	368,5
Direktbokat mot eget kapital	- 14,4	1,6
Årets resultat	23,3	- 2,2
Summa	381,2	367,9

Löpande prisnivå, mkr	2015	2014
-----------------------	------	------

Not 13 Avsättn. pensioner o likn.

Kommunen	71,4	72,4
Kommunhus	0,9	1,1
Övriga	9,0	8,3
Summa	81,3	81,9

Not 14 Andra avsättningar

Kommunen	27,7	18,2
Kommunhus	1,7	1,3
Övriga	0,3	
Summa	29,7	19,5

Löpande prisnivå, mkr	2015	2014
-----------------------	------	------

Not 15 Långfristiga skulder

Kommunen	87,4	87,4
Kommunhus	860,6	849,7
Övriga	5,5	3,0
Summa	953,5	940,1

Not 16 Kortfristiga skulder

Kommunen	263,3	236,3
Kommunhus	50,4	53,7
Övriga	6,5	6,6
Summa	320,1	296,6

Verksamhetsberättelser

Bistånds-, arbetsmarknads- och sociala servicenämnden

Bistånds-, arbetsmarknads- och sociala servicenämnden (BAS) ska i samverkan med andra förvaltningar och det omgivande samhället främja goda levnadsförhållanden och tillhandahålla vård, omsorg, stöd och service till familjer och enskilda som behöver det. I nämndens uppdrag ligger även att svara för utbildning till vuxna, kommunala arbetsmarknadsinsatser, bistå nyanlända i vissa praktiska avseenden samt att samordna kommunens roll i asylmottagandet.

Verksamheten styrs till stora delar av lagar. De mest tillämpade är socialtjänstlagen, skol-

lagen, lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga, lag om vård av missbrukare i vissa fall samt hälso- och sjukvårdslagen. Socialförsäkringsbalken, föräldrabalken och lagar om migration styr också verksamheten.

BAS är organiserad i en övergripande förvaltningsledning, administration och information samt tre verksamhetsområden: stöd, vård och omsorg (SVO), individ- och familjeomsorg (IFO) samt vuxenutbildning, integration och arbetsmarknad (VIA).

Uppföljning av mål och ekonomiskt resultat

Nämndens mål för samtliga indikatorer är att behålla eller förbättra goda resultat och förbättra sådana som kan tyda på brister i kvalitet och styrning. Totalt nio mål beslutades och följdes upp av nämnden.

Fem (5) indikatorer rör nöjda kunder. Två förbättrades (verkställda beslut) och två försämrades något (hemtjänst och särskilt boende). Resultatet i förhållande till länet och riket bör fortfarande betraktas som gott. För en indikator skedde ingen mätning.

Av tolv (12) indikatorer som rör god kvalitet förbättrades sex och fem försämrades eller påverkades av att verksamheten drastiskt förändrades (andelen öppna insatser för barn och unga). Det är glädjande att kvalitetsaspekterna i särskilda boendeformer för äldre och funktionshindrade ökade och att antalet anställda som en hemtjänstbrukare mötte i snitt

minskade. Det faktum att fler äldre följs upp i handlingsplaner i kvalitetsregistret Senior Alert bådär gott. Andelen unga som gick vidare till utbildning efter insatser PUMA ökade, liksom andelen personer som gick vidare till arbete eller studier efter arbetsmarknadsinsatser.

Av sex (6) indikatorer som rör attraktiv arbetsgivare förbättrades tre påtagligt (motivation, styrning och ledning) medan två försämrades marginellt (lära nytt i arbete och förtroende för närmsta chef). Sjuktalet steg, vilket självklart är oroande. En handlingsplan för att sänka sjuktalet finns. Bland annat anslöts några arbetsgrupper på försök till Sjuk & frisk, en sjukanmälningstjänst med rådgivning.

Uppföljningen av det ekonomiska resultatet visar en budgetavvikelse på minus 763 000 kr.

Område (tkr)	2015 Brutto-kostnad	2015 Brutto-intäkt	2015 Netto-kostnad	2015 Budget-avvikelse	2014 Netto-kostnad
BAS-förvaltning gemensamt	22 370	5 171	17 199	476	16 477
Område SVO	328 860	36 013	292 848	-7 607	296 615
Område IFO	257 064	92 847	164 217	1 777	158 272
Område VIA	47 042	28 003	19 039	4 591	16 969
Summa	655 337	162 033	493 303	-763	488 333

Orsaker till ekonomiska avvikelser

BAS-nämndens resultat innehåller en mängd avvikelser som till stora delar beror på faktorer som var svåra att förutse eller åtgärda. Det stigande sjuktalet var förvisso en känd faktor, men åtgärderna där ger ingen omedelbar effekt. Nationellt finns samma trend med stigande sjuktal. Kostnaderna för sjuklön översteg budget med cirka 3 mkr och påverkade personalkostnaderna, främst i SVO, där sjuktalet är högst och de anställda flest. Höjningen av ob-ersättningen var inte uppräknad i personalunderlagen inför budget 2015. I slutet av året justerades det med en ramutökning på cirka 2 mkr. Det påverkar resultatet positivt i förhållande till prognosen den 31 oktober. En annan faktor som påverkade resultatet var ersättningen från Migrationsverket, framförallt dygnersättningen för ensamkommande barn (EKB). Eftersom mottagandet var exceptionellt högt årets sista månader, blev det nödvändigt med boende i dubbelrum, trots nya enheter. Det innebar i sin tur ett ekonomiskt överskott.

SVO (-7,6 mkr)

Det stora underskottet har flera förklaringar. I särskilt boende (SÄBO) hade Kvarnbacken och Viktoriagården en stor vårdtyngd hela året, vilket genererade personalkostnader över budget. Viktoriagården ökade bemanningen med 20 timmar per dygn. Anledningen var utåtagerande brukare som krävde ständig tillsyn.

Hemtjänsttimmar (planerad tid) låg på en hög nivå fram till oktober. De tre sista månaderna minskade de med 2 600, eftersom flera brukare med omfattande insatser avled. Städningen som Samhall utför är numera inräknad i planerad tid. Tiden som borde ha "frigjorts" fylldes till stora delar av införandet av det nya dokumentationssättet och fler delegerade hälso- och sjukvårdsinsatser.

Äldresatsningen i regeringens vårändringsbudget innebar 2,9 mkr extra till Kramfors. De ska användas för att säkra kvalitet och trygghet i äldreomsorgen. Medlen täckte kostnader för höjd bemanning, bland annat nattjänster i särskilt boende och för tre nya enhetschefstjänster, som minskade antal medarbetare för varje chef. Även en teknikertjänst inrättades för de nya tekniska lösningarna med digitala larm och nyckelfria lås. Dessa statliga medel redovisas som kostnadsreducering i den verksamhet tjänsterna hör hemma.

Bostadsanpassningsåtgärder visade ett överskott om 1,5 mkr. Det berodde främst på längre

handläggningstider i samband med byte av och introduktion av ny handläggare.

Antalet lediga platser i särskilt boende och korttidsboende ökade det sista halvåret. Det gjorde att tillgången vissa perioder var större än efterfrågan. Kostnaderna för utskrivningsklara, som i vissa av länets kommuner var hög, var försumbar i Kramfors. Situationen som helhet tyder på att nuvarande mix av särskilt boende och hemtjänst hanterar de kända behoven.

IFO (+1,8 mkr)

Överskottet på IFO ger ingen rättvisande bild av de underliggande problemen. Underskottet för barn och unga uppgick till nästan 8 mkr. Antalet placerade barn och ungdomar låg högt hela året och ökade årets sista månad. Det stora underskottet berodde också på ett inläsningsfel på 6 mkr som uppmärksammades under sommaren. Antal placerade barn var vid årets slut cirka 60. Drygt 20 bedöms behöva samhällets vård hela uppväxttiden. Arbetsbelastningen var hög och enheten hade stora svårigheter att rekrytera socialsekreterare. Det innebar höga konsultkostnader och för långa handläggningstider.

De många ensamkommande flyktingbarnen ställde Kramfors inför den stora utmaningen att hitta lokaler och personal för att kunna öppna nya verksamheter. Från att kommunen haft ett HVB (Fenix) har verksamheten vuxit till fem enheter, vilket inneburit ett stort tryck. Sammanlagt anvisades 89 barn till kommunen, varav 57 kom det sista kvartalet. Nu finns 129 ensamkommande barn i kommunens försorg. Fyra av dem är placerade utanför kommunen, och 40 har inte tillgång till reguljär utbildning. Viss undervisning sker på boendet. Fördelningstalet av asylplatser inför 2016 skrevs upp till 89 (11). Förändringen innebär fortsatt hög arbetsbelastning för socialsekreterare, HVB-verksamhet, överförmyndarnämnden och BKU. Eftersom barn fick dela rum för att enheten skulle klara tillströmningen, räckte dygnersättningen från Migrationsverket även för att täcka andra kostnader i samband med mottagandet, exempelvis utredning och tolkar.

Familjeteamet startade 2014. Två familjebehandlare arbetar lösningsfokuserat och utgår från familjens och individens behov. Målgruppen är barn och ungdomar 3–8 år och deras föräldrar. Teamet erbjuder individuella samtal och föräldrautbildning i Alla Barn i Centrum (ABC) och Älskade Förbannade Tonåring. Båda programmen är evidensbaserade. Antalet grupper och besökare ökade.

Det finns ett stort intresse bland medborgarna för föräldrautbildning och den hjälp som teamet kan erbjuda. För att utveckla arbetet samverkar teamet och familjecentralen. Ett utvecklingsområde är föräldrastöd till utlandsfödda.

Enheten för vuxna visade överskott. Orsaken var dels mer intäkter än förväntat från Migrationsverket, dels färre placeringar än budgeterat. Kramfors var den enda kommunen i länet som inte hade någon placering enligt lagen om vård av missbrukare (LVM). Metoden Kostnad per brukare (KPB) visar att Kramfors hade högre kostnader för öppenvårdsinsatser till missbrukare och lägre för placeringar vid institutioner än det nationella snittet. Även det påverkar kostnaderna positivt. Kostnader inom LSS är också något lägre än snittet.

Försörjningsstödet låg stabilt, både kostnaden och antalet hushåll. Antalet unga 16–24 år som uppbar försörjningsstöd minskade.

VIA (+4,6 mkr)

Överskottet beror på flera faktorer. En var att antalet SFI-studerande var lägre än vad som uppskattades. Skälen var dels att handläggningstiden för asylsökande blivit allt längre, dels att det inte gått att rekrytera lärare. Även lokalmässigt fanns det problem. Vid årets slut var cirka 260 studerande antagna.

Statsbidrag för Komvux beviljades och förbättrade resultatet för den kommunala vuxenutbildningen som helhet.

Yrkeshögskolan redovisade överskott. Det beror i huvudsak på att konsultkostnaderna (externa lärarresurser) var lägre än budgeterat.

Anpassning till mindre ersättning från MIUN (Mittuniversitetet) minskade kostnaden för utbildningar vid Träakademien. Under hösten kom det glädjande beskedet att utbildningen får tillbaka sitt tredje år.

Även AME (arbetsmarknadsenheten) redovisade ett överskott, vilket var helt enligt plan, eftersom verksamheten hade i uppdrag att sänka kostnaderna.

Integrationsprojektet belastade helt VIA:s budget. Projektet inleddes som ett gemensamt åtagande med hopp om medel från Samordningsförbundet, vilket inte infriades.

Investeringar

Ändamål	Budget 2015, tkr	Resultat 2015, tkr
Inventarier	4 292	1 665

Utebliven ombyggnad, flytt till Vallen, ej genomförda investeringar på grund av det ekonomiska läget och hög arbetsbelastning i SVO förklarar varför den budgeterade investeringen inte utnyttjades.

Viktiga uppgifter (behovsutveckling)

Nyckeltal		2010	2011	2012	2013	2014
STÖD, VÅRD OCH OMSORG (SVO)						
Nettokostnadsavvikelse						
äldreomsorg, procent		8,1	9,9	5,8	-5,6	2,6
Nettokostnad äldreomsorg, kr/invånare	Kramfors	14 529	14 993	14 938	14 490	16 089
	Alla kommuner, ovägt medel	10 415	10 698	11 046	11 403	11 798
Invånare 65+ som var beviljade hemtjänst i ordinärt boende eller bodde permanent i särskilt boende, procent	Kramfors	14,2	12,9	12,3	11,4	10,8
	Alla kommuner, ovägt medel	13,8	13,5	13,2	11,5	11,3
Invånare 0–64 år med hemtjänst eller särskilt boende, procent	Kramfors	0,36	0,35	0,32	0,32	0,33
	Alla kommuner, ovägt medel	0,35	0,34	0,33	0,32	0,33
Dygnskostnad särskilt boende, kr/dygn	Kramfors	---	---	1 756	1 714	1 765
	Alla kommuner, ovägt medel	1 590	1 670	1 691	1 728	1 750
Kostnad per beviljad hemtjänst-timme, kr/timme	Kramfors	---	---	481	465	469
	Alla kommuner, ovägt medel	421	409	433	447	445
INDIVID- OCH FAMILJEOMSORG (IFO)						
Nettokostnadsavvikelse IFO, procent		38,0	18,0	13,4	0,5	-1,5
Nettokostnad IFO, kr/invånare	Kramfors	3 360	2 927	2 721	3 179	3 370
	Alla kommuner, ovägt medel	2 794	2 900	3 033	3 121	3 231
Nettokostnad ekonomiskt bistånd, kr/invånare	Kramfors	1 120	889	945	980	899
	Alla kommuner, ovägt medel	970	1 003	1 045	1 062	1 039
Nettokostnad barn- och ungdomsvård, kr/invånare	Kramfors	1 656	1 555	1 425	1 847	2 063
	Alla kommuner, ovägt medel	1 263	1 312	1 386	1 437	1 529
Invånare 0–20 år placerade i institution eller familjehem, antal/1000	Kramfors	17,2	12,4	15,9	21,6	17,8
	Alla kommuner, ovägt medel	8,5	10,2	11,8	13,5	11,9
Nettokostnadsavvikelse LSS, procent		-7,7	-7,3	-10,4	-14,5	-10,4
Invånare 0–64 år med insatser enligt LSS, andel, procent	Kramfors	1,16	1,12	1,17	1,12	1,10
	Alla kommuner, ovägt medel	0,80	0,81	0,82	0,83	0,84
Kostnad insatser enligt LSS och LASS, kr/invånare	Kramfors	7 363	7 582	7 570	7 314	7 648
	Alla kommuner, ovägt medel	5 179	5 341	5 518	5 631	5 725
Kostnad per dygn gruppboende vuxna LSS, kr/dygn	Kramfors	---	---	2 144	1 852	2 069
	Alla kommuner, ovägt medel	2 391	2 506	2 560	2 663	2 723
VUXENUTBILDNING, INTEGRATION, ARBETSMARKNAD (VIA)						
Nettokostnad grundläggande vuxenutbildning, kr/invånare	Kramfors	74	55	45	59	63
	Alla kommuner, ovägt medel	69	67	71	80	87
Andel elever i kommunal vuxenutbildning som läser grundläggande vuxenutbildning, procent	Kramfors	10,6	12,4	10,4	14,7	17,7
	Alla kommuner, ovägt medel	14,4	14,0	14,5	14,7	15,1
Andel invånare 20–64 år som deltar i Komvux, procent		---	----	---	---	2
Antal deltagande elever, SFI	Uppgift baseras på antal registrerade per år	---	---	---	---	280
Antal elever i SUV-verksamheten	Uppgift baseras på elever som registrerats vid höstterminsstart	---	---	---	---	38
Nettokostnad arbetsmarknadsåtgärder, kr/invånare	Kramfors	272	385	366	250	378
	Alla kommuner, ovägt medel	321	350	371	393	421
Deltagare i kommunala arbetsmarknadsåtgärder, antal		---	---	---	224	241

Uppgifterna är hämtade från Kolada, KPB, Skoldatabasen och egna uppgifter. Uppgifter för 2015 är ännu inte publicerade.

Barn-, kultur- och utbildningsnämnden

Barn-, kultur- och utbildningsnämnden, (BKU), ansvarar för förskolan, förskoleklassen, fritidshemmet, grundskolan, grundskolasärskolan, gymnasieskolan, gymnasiesärskolan, kulturskolan, kulturverksamheten och biblioteksverksamheten.

Skolan rättar sig efter skollagen och läroplanens mål. Samarbetet med andra aktörer i samhället är viktigt och ökar möjligheten till lärande för livet. Livslångt lärande är ledstjärnan i verksamheten.

Kramfors sticker inte ut åt något håll när det gäller meritvärden, utan ligger i nivå med genomsnittet i landet. Det skulle gå att nå högre. Skillnaden mellan pojkar och flickor oroar en del. Fler pojkar verkar vara nöjda med godkänt, medan flickor tenderar att vilja få ett högre betyg. Att lyfta pojkarnas resultat är ett utvecklingsområde.

Genomsnittligt meritvärde Kramfors jämfört med riket
(Meritvärde)

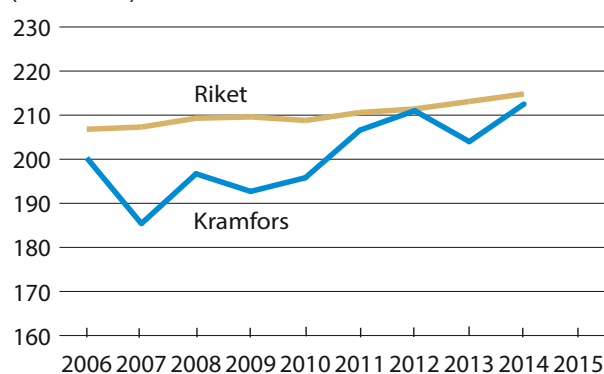

Fig 1. Genomsnittligt meritvärde för Kramfors jämfört med riket.

Gymnasiet lyckades bra med sina elever. Resultatet är från läsåret 2013/2014, den senaste Öppna jämförelsen från SKL (Sveriges Kommuner och Lands-ting). Där hamnar Kramfors gymnasieskolor på 13:e plats i landet, tack vare att 76 procent av eleverna klarar sina gymnasiestudier på 3 år. Kramfors finns

också på topp-20-listan över hur väl eleverna klarar sig mot det förväntade värdet. Där når Kramfors drygt 12 meritpoäng högre.

En välskött enhet

Högakustenskolan är pilotskola, vilket innebär att där utvecklas metoder för att engagera all personal i processen. Benämningen en välskött enhet handlar om att alla har rätt förväntningar på vem som ska göra vad, men naturligtvis också om att resurserna används rätt. Erfarenheter kan dras därifrån till arbetet med nästa skola.

Nyanlända

Ett stort antal asylsökande anlände till kommunen under året. Asylsökande barn har rätt till utbildning. Det som gör det svårt för kommunen är att ingen vet om de kommer att stanna länge eller bara en kort period. Från början fanns det bara flyktingar i Bollsta och Kramfors tätorter, men nu finns någon form av boende som Migrationsverket ansvarar för i alla bygder. Förskole- och skolverksamhet bedrivs i Bollsta, Kramfors tätort, Nordingrå, Nora, Mjällom och Herrskog.

Ådalsskolan tog emot cirka 120 elever i språkintroduktionsprogrammet. Skolan öppnade programmet för asylungdomar 18-20, trots att de inte har rätt till utbildning i gymnasieskolan. Det gjordes för att de skulle slippa meningslös sysselsättning.

Problemet är att det inte längre finns lokaler att bedriva verksamhet i. Klasserna i skolorna börjar också att bli överfulla, vilket gör det mycket svårt att få en bra integration. Än så länge finns kompetent personal, men om kommunen måste fortsätta rekrytera blir det problem.

Verksamheten är just nu mycket framgångsrik och det finns en väl fungerande organisation för att ta emot asylsökande i Kramfors.

Kulturen i Kramfors

Alla förskole- och skolbarn fick uppleva kultur i form av teater, musik, dans, cirkus och liknande. Kultur-enheten medverkade till både konstutställningar och boksläpp i konsthallen. I samarbete med andra aktörer, både professionella och ideella, genomfördes flera evenemang. Ett stort arbete handlar om få besökare till kommunens kulturhistoriska miljöer. Kulturarbete handlar mycket om att medborgarna ska se Kramfors och vara stolta över vad man ser.

Riksantikvarieämbetet utsåg Kramfors till årets kulturmiljökommun.

Uppföljning av mål och ekonomi

Nämnden följde upp sex av sina mål. Resultaten visar att 92 procent är nöjda eller mycket nöjda med fritidshemmen, att alla enheter gjorde en kvalitetsrapport och att alla tjänster tillsattes med kompetenta innehavare.

Kort beskrivning och analys av det ekonomiska resultatet

Område (tkr)	2015 Brutto-kostnad	2015 Brutto-intäkt	2015 Netto-kostnad	2015 Budget-avvikelse	2014 Netto-kostnad
Förvaltningsövergripande	16 937	331	16 606	3 755	17 016
Barn	99 623	10 807	88 816	- 1 793	109 254
Ungdom	332 199	53 821	278 378	- 4 518	250 520
Kultur och bibliotek	13 904	283	13 621	24	13 134
Totalt	462 663	65 241	397 421	- 2 532	389 924

Ett nytt system, som gäller merparten av enheterna, använder elevpeng på skolorna och barnpeng på förskolorna som intäkt. Det betyder att det viktigaste för en enhets ekonomi är de barn eller elever som finns där. Emellertid bidrog systemet till större osäkerhet och det var svårt att ha exakt kontroll på intäkterna i

prognosarbetet. Alla skolverksamheter hade svårt att få det att gå ihop. Många små utgifter bidrar till den totala summan. Gymnasiet hade redan från början ett stort spararbete som skoledarna arbetade med under året. Kostnaderna minskade, men inte tillräckligt.

För förskolans del handlar det mest om att det inte går att samordna mer, eftersom flera förskolor är små och ändå ska ha långa öppettider med sin begränsade personal. Grundskolan hade problem med att få resurserna att räcka till sin organisation. Förskole- och lågstadiesatsningarna gjorde det mycket svårt att minska kostnaderna, eftersom personalgrupperna var ganska statiska.

Det återstår att arbeta mer med hur skoldagen ska lösas med mindre ekonomiska resurser.

Uppföljning av plan för investeringar

IT tog en stor del av investeringsbudgeten, men också förnyelse av närmiljö och klassrum var nödvändig. Investeringstakten för IT måste hållas ganska hög, eftersom det fortfarande inte finns en god IT miljö på skolorna. Nya problem dyker upp med fler enheter som slåss om nätutrymme.

Det krävs långsiktigare planer för både IT (den strategin är snart klar) och för att miljön som barn och ungdomar dagligen vistas i inte ska bli utsliten.

Ändamål	Budget 2015, tkr	Resultat 2015, tkr
Inventarier	1 860	398

Viktiga uppgifter

Nyckeltal och antalsuppgifter

Nyckeltal

	15 okt 2011	15 okt 2012	15 okt 2013	15 okt 2014
Förskola				
Anställda, andel (%) årsarbetare med pedagogisk högskoleutbildning, kommunal regi	67	75	74	64
Barngrupp, antal barn per avdelning, kommunal regi	18	19	19,6	18
Fritidshem				
Anställda, andel (%) årsarbetare med pedagogisk högskoleutbildning, kommunal regi	79	85	78	75
Elevgrupp, antal elever per avdelning, kommunal regi	34,3	32,2	32,4	36
Personaltäthet, inskrivna elever per anställd, kommunal regi	9,1	11,4	16,4	11,5
Förskoleklass				
Lärartäthet, antal elever per lärare (heltidstjänst)	16,7	23,1	21,5	21,8
Årsarbetare i huvudmannens skolor, andel (%) med pedagogisk högskoleexamen	88,2	92,4	79,4	86,1
Grundskola				
Betyg årskurs 9, andel (%) behöriga till yrkesprogrammen	89	92	91	84,3
Betyg årskurs 9, andel (%) som ej uppnått målen i ett eller flera ämnen	24,5	16,5	22,2	23,9
Andel (%) elever i årskurs 9 som började gymnasieskolan	96,4	98,3	99,4	100
Andel (%) elever i årskurs 9 som började gymnasieskolan exklusive introduktionsprogrammet	94,4	93,8	93,4	89,7
Lärare (heltidstjänst), andel (%) med pedagogisk högskoleexamen	92	92	91	91
Lärartäthet, antal elever per lärare (heltidstjänst) totalt	11,2	11,6	11,8	12,6
Grundsärskola				
Elever, andel i grundsärskolan, integrerade i grundskolan	13	7	4	8
Lärartäthet, antal elever per lärare (heltidstjänst)	3,4	4,2	3,1	3,3
Gymnasieskola				
Lärare i huvudmannens skolor (heltidstjänst), andel (%) med pedagogisk högskoleexamen	71	73	70	73
Lärartäthet, antal elever per lärare (heltidstjänst)	8,9	9,2	8,8	8,3

Antalsuppgifter

	2011	2012	2013	2014	2015
Antal barn i förskola	618	605	597	599	604
Barn från annan kommun	6	6	3	2	3
Barn hos annan huvudman	24	21	20	16	16
Antal barn i pedagogisk omsorg	34	26	16	9	3
Barn från annan kommun					
Barn hos annan huvudman		21	38	39	47
Antal elever i fritidshem	524	532	486	514	511
Barn från annan kommun		1			
Barn hos annan huvudman	18	34	82	78	60
Antal elever i förskoleklass	159	144	149	152	160
Elever från annan kommun		1	1		
Elever hos annan huvudman	6	7	12	6	13
Antal elever i grundskola (1–9)	1 582	1 582	1 522	1 544	1 601
Elever från annan kommun	5	7	8	9	15
Elever hos annan huvudman	40	39	97	100	80
Antal elever i gymnasieskola	875 ¹⁾	681 ²⁾	583 ⁴⁾	583 ⁴⁾	607 ⁴⁾
Elever från annan kommun	322 ¹⁾	103 ²⁾	155 ⁴⁾	151 ⁴⁾	157 ⁴⁾
Elever hos annan huvudman	183 ³⁾	192 ³⁾	192 ³⁾	168 ³⁾	192 ³⁾
Avvikelse från standardkostnad förskola, procent	34,1	24,3	25,3	13,7	15,6
Avvikelse från standardkostnad grundskola, procent	12,0	15,9	15,0	4,5	6,9
Avvikelse från standardkostnad gymnasieskola, procent	1,4	16,3	28,8	16,1	15,6

¹⁾ Uppgiften avser ett snitt av höstens och vårens elevantal i Ådalsskolan, samt höstens elevantal i Nordviksskolan och Räddningsgymnasiet.

²⁾ Uppgiften avser ett snitt av höstens och vårens elevantal i Ådalsskolan och Räddningsgymnasiet, samt vårens elevantal i Nordviksskolan.

³⁾ Uppgiften avser ett snitt av höstens och vårens elever som är skrivna i Kramfors kommun.

⁴⁾ Uppgiften avser ett snitt av höstens och vårens elevantal i Ådalsskolan och Räddningsgymnasiet.

Miljö- och byggnämnden

Miljö- och byggnämnden är myndighet för ärenden som rör miljö- och hälsoskydd, livsmedel, bygglovsfrågor och planering av bostadsområden.

Nämnden är också trafiknämnd, samordnar och utvecklar kommunens geografiska informationssystem, (GIS) och har energirådgivning.

Planering och bygglov

2015 hade vi fler byggärenden än tidigare år. I kombination med fler svartbyggen än normalt så blev belastningen på handläggarna mycket hög. I slutet av året bestämdes att förstärka med ytterligare en bygghandläggare.

Miljö- och hälsoskydd

Även inom detta område var det fler ärenden än tidigare där avloppsansökningarna ökat mest.

För att komma ikapp med miljötillsynen anställdes ytterligare en handläggare, men på grund av den stora ärendemängden så fick även denna tjänst hjälpa till med handläggning. I slutet av året påbörjades ett projekt med tillsyn på kemikalier och främst säkerhetsdatablad.

Många tillsynsmyndigheter hade fokus på skolor 2015, och vi deltog i Folkhälsomyndighetens tillsynsprojekt med inriktning städning och ventilation.

Luftmätningen avslutades i april och resultatet var bra förutom under den period då gatorna sopades. Då överskreds värdena för partiklar i luft.

Livsmedel och receptfria läkemedel

Livsmedelskontrollen går ut på att maten ska vara säker att äta och att kunder inte ska bli lurade.

Under 2015 har innehållet i maten varit i fokus.

Mataallergier har varit särskilt uppmärksammat.

Under året har inspektioner skett branschvis både inom livsmedel och receptfria läkemedel.

Alkohol och tobak

Handläggaren har funnits på förvaltningen några år och 1 maj 2015 flyttades ansvaret över till Miljö- och byggnämnden.

Ledartröjan i kommunens miljöarbete

Tiden har mest gått till att delta i länsgemensamma projekt, till exempel *Hållbar framtid* i Västernorrland, miljöindikatorer (Sekom Y) och miljömålsarbete.

Under året avslutades Cero Y men det följdes av ett treårigt projekt, *Hållbara resor*.

Det interna arbetet har handlat om avfall, bland annat att ordna insamling av förpackningar i kommunhuset.

Uppföljning av mål och ekonomi

Av de mätbara målen har bara tre kunnat följas upp.

Två av målen uppfylldes medan målet om kompetensutveckling inte klarades i år heller. Dock har det lagts mer tid än planerat för kompetensutveckling, så om man räknar medelvärden så nås målet.

Även 2015 räckte antalet handläggare inte till för allt arbete nämnden har ansvar för att göra. Nämndens prioritering är att inkommande ärenden ska gå först och då ärendemängden har ökat så har tiden främst gått till dessa.

Område (tkr)	2015				2014
	Bruttokostnad	Bruttointäkt	Nettokostnad	Budgetavvikelse	Nettokostnad
	13 132	5 178	7 954	+605	7 844

Överskottet beror till största delen på mindre personal än planerat. Det har varit delar av tjänster som varit vakanta och även om vi har det lägsta sjuktalet i kommunen så var fler sjuka än vanligt under 2015. Då deltagandet på nämnderna också varit lägre än tidigare år så blev det överskott även där. Intäkterna på miljö och hälsa var högre än beräknat.

Viktiga uppgifter

Antal diarieförda ärenden (= ansökningar, remisser, skrivelser och annat som ska besvaras).

År	Totalt
2015	1 272
2014	1 182
2013	1 108
2012	1 009
2011	1 230
2010	1 233
2009	1 041

Antal ärenden fördelade på de största ärendegrupperna.

Ärendetyp	2011	2012	2013	2014	2015
Bygg – totalt	478	327	386	364	418
varav					
– nybyggnad bostadshus	4	1	5	2	5
– nybyggnad fritidshus	22	16	13	16	14
– rivning	36	32	31	37	28
Strandskydd – totalt	48	49	41	52	64
varav båthus och sjöbodrar	7	7	1	2	3
Avlopp	70	69	63	75	121
Värmepumpar	110	81	116	120	137
Avfall	41	30	44	26	12
Miljö – totalt	183	170	189	213	188
varav miljörapporter	94	91	86	87	86
Livsmedel	67	28	32	33	23
Hälsoskydd	14	13	34	9	8
Alkohol, tobak			68	73	74

Antal verksamheter som miljö och hälsa ska ha tillsyn på.

Tillsynsobjekt	Antal, ca
Miljö – miljöfarliga verksamheter	500
Miljö – övrigt (köldmedia, cisterner, försäljning med mera)	250
Livsmedel	280
Hälsa	250
Alkohol, tobak, receptfria läkemedel	90
Totalt	1 370

Antal verksamheter som plan och bygg ska ha tillsyn på.

Tillsynsobjekt	Antal, ca
Obligatorisk ventilationskontroll	350
Lätt avhjälpna hinder	100
Hissar och andra motordrivna anordningar	30
Totalt	480

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen har enligt reglementet från kommunfullmäktige ansvar för kommun-gemensam ledning och utveckling. Ansvars-områdena är bland andra kostverksamhet, samhällsplanering, näringslivsfrågor och gemensamma ekonomi- och personalfrågor.

Kommunstyrelsen har i sin verksamhetsplan mål som ska bidra till de kommun-övergripande målen.

Kundtjänsten

Ansiktet utåt sedan flera år är kundtjänsten Kom in. Den möter besökarna i en öppen och välkomnande entré – alltså en väg in – där den har till uppdrag att svara på allmänna frågor och vid behov lotsa vidare till ansvarig handläggare. Kommunväxeln kopplades samman med kundtjänstsystemet och svarar på de flesta allmänna frågor. Förutsättningen för att kundtjänsten ska fungera är gott samarbete i den kommunala organisationen, så att varje fråga så snabbt som möjligt får ett svar.

Kommunens officiella e-postadress styrdes till kundtjänsten. Det betyder att all e-post finns samlad, och genom kundtjänstsystemet går det att följa upp om den som skickat e-post fått svar på sin fråga. Även synpunktshandlingen dit frågor, klagomål och beröm skickas genom hemsidan tas emot och följs upp av kundtjänsten.

Ett bevis på att arbetet i kommunen och kundtjänsten har gått bra var när Sveriges Kommuner och Landsting bad representanter från Kramfors komma och berätta på *Kvalitetsmässan* om hur kommunen gjort för att få en tillgänglighet i världsklass.

Varje år undersöker ett externt företag tillgängligheten för svar på en enkel fråga via e-post och telefon. Dessutom bedömer man bemötandet.

- 100 procent får svar inom två dagar på en enkel fråga som skickas via e-post.
- 65 procent får svar direkt på enkel fråga som ställs via telefon.
- 100 procent uppfattar att de fått ett gott bemötande när de via telefon ställt en enkel fråga.

Samhällsutveckling

Kommunen ska främja utveckling och ta ansvar för en balanserad och hållbar utveckling för samhällsplaneringen.

En ny avfallsplan ska bidra till minskad miljö-påverkan, bland annat genom ökad återvinning och återanvändning.

Etablering av vindkraftsområden fortsatte vara en fråga som engagerar många. Kommunen tillstyrkte ansökningar om att uppföra anläggningar. Några informationsmöten anordnades för att försöka ge svar på de många frågor som finns. En mindre vindkraftspark är igång vid Rammedalsberget nordöst om Bjärträ.

För tredje gången deltog Kramfors kommun i enkäten LUPP (Lokal uppföljning av ungdomspolitik) för att få kännedom om de ungas levnads-situation. Enkäten gjordes hos alla elever i årskurs 8 och i årskurs 2 på gymnasiet. Resultaten presenteras i februari 2016.

Tillsammans med länsstyrelsen och övriga kom-muner i länet började Kramfors via det kommunala bolaget Mediateknik förbereda för bredbands-utbyggnad. Ett syfte med projektet var att bygga ut kommunens ortssammanbindande nät. En riktlinje för bredbandsarbetet antogs.

Vid *Träffpunkt Nora* medverkar kommunen för att hitta en bättre parkeringslösning. Flera föreningar vill utveckla området.

Projektet Hållbara resor som ska utveckla tjänste-och arbetsresor kom igång. Det är ett länsöver-gripande, treårigt projekt med landstinget som projektägare. För kommunens del planeras bland annat väderskyddade busshållplatser.

Medborgarna fick svara på frågor från Statistiska Centralbyrån (SCB) om vad de tycker om kommunen som plats att bo och leva på och vilket inflytande de upplever att de har på kommunala beslut. Resultatet visade att invånarna är mest nöjda med skolorna, renhållningen samt vatten och avlopp, men att endast drygt 30 procent varmt kan rekommendera vänner och bekanta att flytta till kommunen.

Mittnordenkommittén bjöd in Kramfors kommun till ett samarbete för att främja hållbar utveckling och tillväxt i Mittnorden. Kommunen är nu medlem i kommittén. Kramfors blev också medlem i Kvarkenrådet, ett samarbetsforum för de tre österbottniska landskapen i Finland samt Västerbotten och Örn-sköldsvik. Rådets ändamål är att främja samverkan över Kvarken och tillvarata regionens utveckling.

Landsbygdsutveckling är ett viktigt område och sedan några år finns ett landsbygdsråd. Det är ett forum för att ta fram förslag som kan möta de möjligheter och utmaningar som finns i olika delar av kommunen. Kramfors deltar också i landsbygdsutvecklingsprogrammet Leader.

För att förbättra vattenkvaliteten i det största vattenverket Östby påbörjades en ombyggnad.

Verket försörjer cirka 8 000 personer från Väja i norr till Klockestrand i söder. Ombyggnaden finansieras via olika investeringsfonder.

Ett bostadsförsörjningsprogram påbörjades. Det ska främja en långsiktigt hållbar bostadsförsörjning. Programmet beräknas vara klart våren 2016.

Tillväxtverket beviljade pengar till *Framtidsbygget – en hel kommun*. Arbetet kom igång under hösten och fortsätter till och med oktober 2018.

Uppföljning av mål

Uppföljningen av målen visar att 70 procent av årsmålen nåddes.

Totalt satte kommunstyrelsen upp 13 egna mål, som i sin tur ska bidra till att kommunen når de övergripande målen. Till målen finns en eller flera indikatorer, totalt 17 stycken, där årsmål för 2015 fastställts. För 12 av indikatorerna nåddes årsmålen.

Kommunstyrelsen bidrog till de kommunövergripande målen med det fortsatt goda resultatet i tillgänglighet via e-post och telefon, med informationen på hemsidan, möjligheterna för medborgarna att delta i kommunens utveckling och med det ekonomiska resultatet.

Uppföljning av ekonomiskt resultat

Område (tkr)	2015 Brutto-kostnad	2015 Brutto-intäkt	2015 Netto-kostnad	2015 Budget-avvikelse	2014 Netto-kostnad
Räddningstjänsten Höga Kusten Ådalen	24 140	0	24 140	-21	23 460
Förvaltningsledning	1 728	0	1 728	+367	1 712
Utvecklings- och omställningsmedel	353	0	353	+4 107	0
Stöd och service	104 858	60 702	44 156	+317	42 086
Samhällsavdelning	190 660	98 964	91 696	-3 786	80 501
Vatten- och avloppsverksamheten	60 503	60 690	-187	+187	-18
Summa kommunstyrelsen	382 242	220 356	161 886	+1 171	147 741

Av de budgeterade medlen för utveckling och omställning användes bara mindre belopp. Det berodde på att EU inledde en ny programperiod, att 2015 var det första året på den nya mandatperioden samt på allmän återhållsamhet på grund av ett förväntat underskott. Det senare förbättrades genom särskilda medel från staten för asylmottagning och ensamkommande barn.

Samhällsavdelningen visade ett underskott om 3,8 mkr, bland annat beroende på slutfinansieringen av bredbandsprojekt i Nora och Torsåker (-3,4 mkr) samt finansiering av projektet med ortsammanbindande bredbandsnät (-1,3 mkr). Kollektivtrafik-

myndigheten gjorde en upphandling av färdtjänst som ledde till högre kostnader än budgeterat (-0,5 mkr). Underskotten komplementerades delvis genom att medfinansieringen av projekt och aktiviteter var lägre än budgeterat på grund av den nya programperioden för EU-projekt (+0,8 mkr) och tillfälliga intäkter vid Högbergets avfallsstation från deponering av förorenad jord från marksanering (+1,0 mkr).

Vatten- och avloppsverksamheten visade efter avsättning av 7,6 mkr till investeringsfond ett överskott om 0,2 mkr. Det överförs till en resultatfond för att täcka tidigare års underskott.

Investeringar

(tkr)	2015 Netto- kostnad	2015 Budget- avvikelse
Stöd och service	3 611	+ 2 751
Samhällsavdelningen	12 227	+ 7 075
Vatten- och avloppsverksamheten	10 498	+18 305
Summa kommunledningsförvaltningen	26 336	+ 28 131

Nettokostnaden i stöd och service bestod till större delen av ersättningsinvesteringar i it-enheten, som tar utgifter för hela den kommunala organisationen.

Bland samhällsavdelningens investeringar finns:

- omklädningsrum vid Kramfors IP (2,0 mkr)
- omklädningsrum vid Strandhallen (1,0 mkr)
- omläggning av va-ledningar för att minska störningar genom färre vattenläckor och avloppsstopp (5,7 mkr)
- beläggningar och ombyggnader av gator och vägar (4,1 mkr)
- byte av armaturer för vägbelysning (1,6 mkr).

Budgetavvikelsen berodde på att vissa projekt pågår flera år. Tilläggsbudget begärs senare för att avdelningen ska kunna slutföra arbetena.

Viktiga uppgifter (nyckeltal)

	2012	2013	2014	2015
Samhällsavdelningen				
Snöröjningar, antal tillfällen	18	11	12	14
Sandning, antal tillfällen	9	12	5	17
Vägbelysning, kostnad per ljuspunkt, kr	620	828	696	633
Skogar, ha	3 251	3 277	3 376	3 398
Avverkning av skog, m ³ fub	4 671	2 774	6 158	7 492
Kostnadstäckningsgrad vatten och avlopp, %	101	99	100	100
Produktionskostnad, kr/m ³ sålt vatten	11,13	11,69	11,96	10,73
Kostnadstäckningsgrad hushållens avfall, %	101	100	101	101
Hushållsavfall, kg/invånare	231	233	235	
Insamlat husavfall kg/invånare (Kolada)	463	451	466	
Nyregistrerade företag, antal/1 000 invånare	4,4	4,1	3,0	
Anmälda våldsbrott, antal/1 000 invånare	10,5	10,2	10,4	
Invånare 16–84 år med bra självskattat hälsotillstånd, andel i %	67	65	66	
Stöd och service				
Tillagade matportioner, 1 000-tal antal	926	906	904	898
Andel inköpta ekologiska livsmedel, %	17	21	26	28
Antal inkomna synpunkter eller klagomål via hemsidan	132	163	186	176

Överförmyndarnämnden

Verksamhetsplanen beslutades i februari. Normalt ska den beslutas i oktober, men eftersom nämnden begärt att få bilda gemensam nämnd med Sollefteå och Örnsköldsvik dröjde verksamhetsplanen. Förfrågan om gemensam nämnd avslogs i Sollefteå kommunfullmäktige.

Ensamkommande flyktingbarn

Att det skulle komma så många flyktingbarn utan vårdnadshavare hade ingen kunnat tro skulle inträffa. I mitten av december fanns 130 barn i kommunen, både på kommunens boenden, på privata HVB-hem och från andra kommuner på privata HVB-hem.

Rekryteringen av gode män till barnen gick tack och lov över förväntan. Nya gode män tillkom och de som fanns sedan tidigare åtog sig fler barn. Arbetsituationen med rekrytering och granskning av arvodesräkningar blev ändå ohållbar. Nämnden beslutade om en tillfällig förändring av reglerna för arvoden för att ha en chans att hinna med både dessa ärenden och de ”vanliga”.

En utbildning för nya gode män till ensamkommande flyktingbarn var mycket uppskattad och bidrog till att nämnden kunde rekrytera kunniga gode män.

Uppföljning av mål

Nämnden beslutade om sex egna mål för verksamhetsåret. Tre nåddes.

För det övergripande målet *attraktiv arbetsgivare* följde nämnden kommunstyrelsens mål, eftersom verksamheten organiseras under kommunledningsförvaltningen.

Uppföljning av ekonomiskt resultat (tkr)

2015 Brutto- kostnad	2015 Brutto- intäkt	2015 Netto- kostnad	2015 Budget- avvikelse	2014 Netto- kostnad
3 856	1 468	2 388	+304	1 858

Överförmyndarnämnden fick ett tillskott i budgeten med 350 000 kr för att kunna höja arvoden för de mest komplicerade ärendena.

Sista delen av året präglades helt av det stora antalet ensamkommande barn. Det blev en stor arbetsuppgift i rekrytering, arvodering och återsökning hos Migrationsverket.

Kommunens egna kostnader för arvoden har minskat de senaste åren, eftersom huvudmannen i högre utsträckning än tidigare betalar arvodet till sin gode man. Det beror både på en mer likartad granskning av årsräkningar och på att prisbasbeloppet som arvodet baseras på stått stilla i flera år. Kommunens andel 2015 var 40 procent jämfört med 2013 när andelen var 51 procent.

Viktiga uppgifter

Nyckeltal och antalsuppgifter

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ärenden vid överförmyndarnämnden (aktiva under året), totalt antal	300	308	292	360	386	482
varav godmanskap	178	196	181	203	213	197
varav förvaltare	46	44	43	54	57	61
förmynderskap (under 18 år)	56	53	54	79	63	67
ensamkommande flyktingbarn	20	15	14	24	53	157
Utbetalda arvoden, kr						
kommunen betalat till god man eller förvaltare	639 539	621 579	823 667	742 118	786 107	592 000
huvudmannen betalat	536 319	659 830	754 063	702 843	926 352	889 718
Kontrollerade årsräkningar						
Andel kontrollerade vid juni månads utgång, procent			81	72	100	80

Revisionsnämnden

Den kommunala revisionen styrs av kommunallagen och av kommunfullmäktiges revisionsreglemente. Revisorerna ska årligen granska all verksamhet i den omfattning som följer av god revisionssed. De har en central roll när det gäller insyn i och kontroll av all verksamhet som kommunen ansvarar för. Genom sina granskningar ska de förmedla både väsentlig och nödvändig kritik och ge förslag till förbättringar och utveckling.

Kommunens revisorer, i egenskap av lekman-revisorer i kommunens bolag, har till uppgift att granska om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, samt om den interna kontrollen är tillräcklig. Lekmannarevisionen granskade bolagen genom träffar med styrelser och tjänstemän samt tog del av protokoll och andra handlingar, inklusive delårsrapporter och årsredovisning. Revisorerna biträds i sitt arbete av sakkunniga revisionskonsulter från KPMG.

Revisionsnämnden har nio ledamöter och Bertil Wiklund (C) är ordförande.

Revisionsgranskningar 2015

Följande granskningar utfördes:

- granskning av delårsbokslut 2015
- granskning av va-verksamhet
- uppföljning av placeringspolicy för pensioner
- avtal och bidrag i föreningslivet
- övergripande kompetensförsörjning
- uppföljning av intern kontroll
- granskning av systematiskt arbetsmiljöarbete för chefer.

Uppföljning av ekonomiskt resultat (tkr)

2015 Brutto- kostnad	2015 Brutto- intäkt	2015 Netto- kostnad	2015 Budget- avvikelse	2014 Netto- kostnad
1 485	0	1 485	0	1 399

Bolagen

Kramfors kommunhus AB

Ordförande: Jan Sahlén (S)
Vd: Peter Carlstedt
Resultat: -0,1 mkr
Balansomslutning: 76,9 mkr

Bolag som ingår i koncernen

- Krambo Bostads AB
- Krambo Industri AB
- Kramfors Mediateknik AB

Uppdrag

Kramfors kommunhus AB är moderbolag för de kommunala bolagen. Bolaget är ett instrument för att styra och följa upp verksamheterna som kommunen bedriver i bolagsform.

Ekonomisk översikt Koncernen

(tkr)	2015	2014	2013	2012	2011
Nettoomsättning	260 055	248 214	245 035	270 523	273 782
Resultat efter finansiella poster	2 418	-15 112	61 420	4 036	9 842
Balansomslutning	1 033 512	1 036 424	1 101 672	983 204	978 104
Soliditet, %	11,2	10,6	16,1	14,4	14,1
Avkastning på eget kapital, %	2,2	0,0	34,7	2,9	7,1
Avkastning på totalt kapital, %	2,1	0,7	7,8	3,1	3,7

Krambo Bostads AB

Ordförande: Eleonora Asplund (S)

VD: Per Eriksson

Bolagets allmänna inriktning

Bolaget ska på affärsmässiga grunder bygga, förvärva och förvalta attraktiva och prisvärda bostäder i väl-skötta bostadsområden och bostäder anpassade för särskilda behov (till exempel vårdbostäder och studentbostäder) och på affärsmässiga grunder bygga, förvärva och förvalta ändamålsenliga lokaler för kommunens behov samt attraktiva och prisvärda affärs- och kontorslokaler.

Dessutom ska bolaget på särskilt uppdrag av Kramfors kommun tillhandahålla bostäder för sociala ändamål, medverka till att god service finns i bostadsområden och kommundelar samt arbeta för att utveckla befintliga och tillföra nya produkter och tjänster i boendet för att möta nya krav och behov.

Ändamålet med bolagets verksamhet

Krambo Bostads AB ska vara Kramfors kommuns bostadspolitiska verktyg för att trygga bostadsförsörjningen i kommunen, påverka boendeintegrationen samt öka valfriheten och inflytandet i boendet.

Bolaget ska ha ett aktivt samhällsengagemang och tillsammans med kommunen och andra intressenter medverka till en positiv utveckling och göra kommunen attraktivare som bostads- och verksamhetsort i regionen.

Bolaget ska i övrigt med långsiktiga och affärsmässiga principer skapa förutsättningar för den kommunnytta som motiverar Kramfors kommun att äga bolaget.

Vd har ordet

En kort reflektion efter det första, hela verksamhetsåret som vd: Det är verkligen ett spännande jobb och en spännande bransch. Det är svårt att föreställa sig hur komplext och varierande det kan vara att hyra ut ett hus, en lägenhet eller en lokal. De olika typerna av objekt kräver alla en alldeles egen och särskild hantering. Att branschen är så lagstyrd och reglerad som den faktiskt är, tror jag inte många känner till. Det gäller allt från särskilda myndighetskrav, avkastningskrav, besittningsskydd, diskriminering, boendeinflytande och tillgänglighet till hyresättning. Det är också svårt att föreställa sig hur många frågor, ärenden och åtgärder som kan ligga bakom ett enda hyreskontrakt.

På lägenhetssidan har vi i dagsläget en gynnsam sats utthyrare; vi har för första gången i modern tid bostadsbrist i Kramfors, kunderna står i kö för att få tag i en bostad. En jobbig situation för de bostadssökande men en gynnsam situation, rent ekonomiskt, för bolaget. Tankarna på nybyggnad av bostäder har väckts, vilket inte hänt på 25 år. Tänk om vi skulle ha möjlighet att bygga ett nytt hyreshus i Kramfors inom de närmaste åren! Tänk om den situation vi har nu faktiskt är trendbrottet för den negativa befolkningstillväxten! Tänk om den inte bara planar ut utan vänder! Spännande tankar. Om detta ska lyckas är ett aktivt integrationsarbete nödvändigt. Vi måste alla hjälpas åt att se till att våra nya och blivande innevanare trivs, hittar bostad och jobb i Kramfors.

På lokalsidan ser det inte ut på samma sätt. Vi har ett överskott av affärslokaler och måste aktivt ”jaga” hyresgäster för att fylla lokalerna. Här får vi inte glömma att vi kraftigt utökat antalet kvadratmeter för handel i centralorten de senaste åren. Sedan Gallerian invigdes finns det i dag cirka 4 000 m² mer butiksyta i centrala Kramfors, exklusive de vakanta lokalerna. Vi har fem nationella kedjor i Kramfors som inte fanns här för tre år sedan.

Det gångna året har präglats av ett stort fokus på att fullfölja och leva upp till de underhålls- och skötselplaner vi bestämde i budgetarbetet inför 2015. Det har aldrig underhållits och reparerats så mycket i Krambos fastigheter, mätt i kronor per kvadratmeter, under Krambos historia som 2015. Trots det ser vi ett näst intill omättligt fortsatt behov. Många av fastigheterna är gamla och uteskötseln är på många ställen eftersatt. De stora underhållsätgårderna med stammar, tak, fasader och fönster kommer att kräva fortsatt höga underhållskostnader under många år.

För att vi ska klara underhållet, skötseln och förvaltningen av våra fastigheter, måste vi aktivt verka för att höja hyrorna. Vi har i dag cirka 100 kr/m² lägre hyra än våra grannkommuner. Det motsvarar cirka 10 000 000 kr varje år i lägre intäkter, som skulle kunna gå till underhåll. Vi framför detta till Hyresgästföreningen vid de årliga hyresförhandlingarna. Därav de höga äskandena inför förhandlingarna. Vi håller även på att, tillsammans med Hyresgästföreningen, ta fram ett poängsystem som underlättar för oss att prissätta standardhöjande åtgärder i lägenheterna. Detta system kommer även att bidra till en rättvisare hyressättning av lägenheter med olika standard och olika lägen i kommunen. Målet är att det ska finnas ett förslag framme till hösten 2016. Därefter ska Krambos styrelse ta ställning till om vi ska gå vidare med detta.

Verksamhetsberättelse

Verksamhetsmål

Arbetet med att skapa och förfina verksamhetsmålen fortsatte.

Krambo utgår i sitt målarbete från ägarens, kommunen, fyra målområden med en lätt justering av nomenklaturen för att den bättre ska passa ett aktiebolag.

De övergripande målområdena är:

- Nöjd kund
- God kvalitet
- Attraktiv arbetsgivare
- Ekonomi.

Nöjd kund

Måluppfyllelsen mäts genom en kundenkät där hyresgästerna betygsätter Krambo på en femgradig skala. Betyget 4 och 5 är nöjd, 1 och 2 missnöjd och 3 varken eller. Målet är att 75 procent av kunderna ska vara nöjda med Krambo som hyresvärd. 2015 års enkät visade att 63 procent var nöjda, 27 procent varken eller och 10 procent var missnöjda.

God kvalitet

Målet innefattar miljö, förvaltning och utveckling. Miljömålet mäts endast genom energiförbrukningen. Det finns inget mål om minskad användning av fossilt bränsle, men bolaget mäter det ändå. Förvaltning och utveckling mäts genom förmågan att avsätta medel till underhåll av fastigheterna och genom skapandet av attraktivt tillgängligt boende, kallat komfortlägenheter. Energianvändningen ska minska med 30 procent mellan 2010 och 2020. Till 2015 minskade den med 9 procent. Det ser inte ut som att bolaget når 30 procents minskning till

2020. År 2015 släpptes 342 ton mindre fossil koldioxid ut än 2011. Minskningen har skett succesivt. Underhållsmålet är att avsätta 130 kr/m², vilket nåddes 2015, då underhållet låg på 131 kr/m². Målet för antalet komfortlägenheter är 30 per år. Två lägenheter anpassades till komfortstandard 2015. Möjligheten att nå målet är helt avhängig omflyttningen i lägenhetsbeståndet. Endast lägenheter i markplan eller som har hiss kan komma ifråga för omställning.

Attraktiv arbetsgivare

Målet innefattar dels ett nöjd personalindex som ska vara högre än 75 procent, dels frisknärvaron som ska vara högre än 96 procent. Det finns olika sätt att mäta frisknärvaro, varför begreppet kan vara svårt att jämföra mellan olika verksamheter och företag. I detta fall är frisknärvaro motsatsen till sjukfrånvaro och man förutsätts vara frisk om man är närvarande, även om det i praktiken inte alltid stämmer. Frisknärvaron var 92,6 procent.

Enligt medarbetarenkäten var 73 procent av personalen (i ett sammanfattande betyg) nöjd med Krambo i dess helhet som arbetsgivare. Det sammanvägda värdet av omdömena 4 och 5 i enkäten var endast 61,2 procent. Det finns mycket att jobba med för att förbättra resultatet.

Ekonomi

Krambo har två ekonomiska mål att förhålla sig till, soliditet och resultat. Soliditeten ska vara minst 10 procent och resultatet ska vara minst kommunens internränta på bundet eget kapital. År 2015 svarade det cirka 1,4 mkr. Soliditeten var 9,3 procent och resultatet blev 2,9 mkr.

Sammanställning mål och måluppfyllelse

Målområde	Mål	Måluppfyllelse 2015
Nöjd kundindex, i procent	> 75	63
God kvalitet		
Underhållsavsättning	130 kr/m ²	131 kr/m ²
Minskad energianvändning i procent	30 åren 2010–2020	9 åren 2010–2015
Tillkomna komfortbostäder per år	30	2
Attraktiv arbetsgivare		
Frisknärvaro, i procent	96	92,6
Nöjd personalindex, i procent	> 75	61,2
Ekonomi		
Soliditet, procent	10	9,33
Resultat, tkr	1 400	2 884

Kramfors Mediateknik AB

Ordförande: Rainor Melander (S)

Vd: Tomas Jansson

Bolagets verksamhet är att bygga och förvalta data och telekommunikation och att mot ersättning upplåta näten på marknadsmässiga villkor samt långsiktigt trygga kommunens behov av infrastruktur inom kopparfiber och telekommunikation.

Mediateknik köpte tillbaka kommunikationsoperatörsverksamheten av Kramnet Networks AB för att få en mer homogen verksamhet och klara den framtida utbyggnaden av bredband i kommunen. Även serverhallen som Alltele sålde till DMS återköptes för att säkra bolagets drift och infrastruktur.

Uppföljning av ekonomiskt resultat, tkr

2015 Brutto- kostnad	2015 Brutto- intäkt	2015 Netto- kostnad	2015 Budget- avvikelse	2014 Netto- kostnad
9 706	9 708	+2	- 764	0

De största förklaringarna till att budgetmålet inte nåddes var att Mediateknik fick göra flera stora investeringar i Noraprojektet, då det fattades pengar på grund av för låga anslutningsavgifter samt att intäkterna för nybyggnaden i Kramfors Norr och Sörlimsta försköts till 2016, då några etapper färdigställs.

Viktiga händelser

Noras och Torsåkers bredbandsprojekt blev färdiga och några större företagsanslutningar byggdes ut. Ett stort antal företag kunde ansluta sig i de nya näten.

Mediateknik och kommunen beviljades 23 mkr i bidrag till Digi 2020, som är ett länsprojekt och omfattar Undrom-Herrskog och Bollstabruk-Ovanmon till Viksjö.

Bolaget ansökte om bidrag från Jordbruksverket för Styrnäs, Bjärträ, Ullånger, Docksta, Svanö och Nora etapp 3. Svar väntas i februari–mars 2016.

Kramfors Industri AB 2015

Ordförande: Micael Melander (S)

Vd: Tomas Jansson

Kramfors Industri AB (KIAB) har som syfte att främja näringslivet i Kramfors kommun genom att medverka till att näringslivets lokalbehov tillgodoses och till nybildande av företag.

Bolagets fastighetsförvaltning omfattade vid årets utgång fyra industrifastigheter, fem kontorshus samt ett förråd.

Vid årets utgång var 93 procent uthyrda till sammanlagt 51 företag med totalt 367 anställda.

Samtliga fastigheter, utom förrådet, är fullvärdesförsäkrade.

Bolaget har dessutom markområden i olika delar av kommunen.

KIAB har 3 anställda.

KIAB är ett helägt dotterbolag till Kramfors Kommunhus AB.

Uppföljning av ekonomiskt resultat, tkr

2015 Brutto- kostnad	2015 Brutto- intäkt	2015 Netto- kostnad	2015 Budget- avvikelse	2014 Netto- kostnad
6 712	6 949	234	- 321	170

Höga Kusten Airport AB

Höga Kusten Airport AB bedriver flygplatstjänst innefattande trafikledning, flygplatsräddningstjänst, fälthållning, ramptjänst, tankning, stationstjänst samt drift av flygplatsens byggnader och anläggningar. Verksamheten bedrivs i huvudsak med egen personal. Inhyrd personal utför en del säkerhetskontroller och ersätter viss personal vid sjukdom och semester.

Ändamålet med bolagets verksamhet är att främja flygtrafik till och från Höga Kusten Airport för att tillgodose invånarnas och näringslivets behov av flygresor.

Verksamheten ska bedrivas med iakttagande av gällande kommunala principer och med beaktande av affärsmässiga förutsättningar. Flygsäkerheten är prioriterad framför andra mål. Flygplatsen arrenderas av kommunen. Bolaget har 20 anställda.

Expeditionstjänst

Expeditionspersonalen ökade sin tjänstgöring i kontrollen och framförallt på rampen. Flexibiliteten gjorde att det gick att lösa bemanningsproblem på ett bra sätt.

Fälthållning

De nya sop- och blåsmaskinerna medförde bättre banförhållanden, vilket ger ökad flygsäkerhet. Maskinerna minskade också antalet maskintimmar och reparationsbehoven.

Snöröjningen av en flygplats ställer stora krav. Under vinterhalvåret vidtogs följande åtgärder:

- 362 registrerade friktionsprov
- 92 plogningar eller sopningar
- 54 sandningstillfällen
- 10 halkbekämpningar med urea
- 18 slungningstillfällen.

Fastigheter

Arbetet med energibesparingar fortsatte med fönsterbyten. Den minskade energiförbrukningen beror dels på att åtgärderna 2014 slår igenom på hela 2015 och på en mild vinter 2015.

Uppföljning av mål

Flygplatsen rapporterar årligen nyckeltal gällande flygsäkerhetsarbetet till Transportstyrelsen. Rapporteringen för 2015 visar att bolaget klarade målen för de olika flygsäkerhetsområdena.

Uppföljning av ekonomiskt resultat

Område (tkr)	2013	2014	2015
Bruttokostnad	17 862	19 055	19 379
Bruttointäkt	11 577	12 469	11 559
Nettokostnad	6 285	6 586	7 820
Bokslutsdispositioner	395	14	- 190
Kommunalt driftbidrag	6 680	6 600	7 630
Budgetavvikelse	+ 395	+ 414	- 190

Det kommunala driftbidraget betalas med 50 procent vardera av ägarna Kramfors och Sollefteå kommuner.

Internkontroll

Sju av sju planerade interna flygsäkerhetsrevisioner utfördes.

De avvikelser som upptäcktes vid internkontrollen har åtgärdats eller kommer att åtgärdas.

Investeringar

Sop- och blåsmaskinerna levererades 2015. Den första i januari och den andra i oktober. De gamla maskinerna avyttrades.

Viktiga uppgifter

	2011	2012	2013	2014	2015
Passagerarantal	20 996	18 391	16 908	17 829	13 553

Räddningstjänsten Höga Kusten-Ådalen (33 %)

Direktionsordförande: Rune Danielsson (S)

Räddningschef: Mats Granat

Räddningstjänsten Höga Kusten – Ådalen är ett kommunalförbund mellan Sollefteå, Kramfors och Härnösand. Förbundet skall svara för den gemensamma verksamheten inom området skydd mot olyckor åt medlemskommunerna, i enlighet med vad som åligger var och en.

Kommunalförbundet skall möjliggöra ökad effektivitet, säkerhet och slagkraft genom samordning av resurser under en gemensam ledning.

Förbundet leds av en direktion och medlemskommunerna har i en förbundsordning reglerat uppdraget samt hur verksamheten skall styras. Förbundsdirektionen är räddningsnämnd för medlemskommunerna.

Räddningstjänsten Höga Kusten – Ådalen omfattar ett stort geografiskt område. Huvuddelen av verksamheten planeras och genomförs på de centralorterna Sollefteå, Kramfors och Härnösand. Den externa verksamheten är fördelat på två avdelningar, process och produktion, som leds av varsin avdelningschef. Den interna servicen utförs av avdelningen för internt stöd som leds av räddningschefen.

Uppföljning av mål Extern verksamhet

Resultatuppföljningen över de mål som rör den externa verksamheten, dvs. vad vi vill uppnå ute i samhället, visar att vi har genomfört 23 av 29 mål.

Målen inom den externa verksamheten beskriver bland annat det arbete som utförs rörande eldstadrelaterade bränder, tillsyner, tillstånd, tillfälliga arrangemang, utbildningar, bostadsbesök, olika operativa uppdrag (I väntan på ambulans, automatlarm, inbrott, hjälp till hemtjänst) samt krisberedskap.

Måluppfyllelsen är hundraprocentig inom de områden som rör vår myndighetsutövning (tillsyn, tillstånd) samt där vi utför olika operativa uppdrag. De mål som inte har uppnåtts fullt ut berör antalet bostadsbesök, vår förhoppning om att skapa ett koncept för utlåning av portabla bostadssprinklers samt att utredningen av larmprocessen inte har kommit så långt som planerat.

Intern verksamhet

Resultatuppföljningen över de mål som rör den interna verksamheten, dvs. där vi anger hur vi vill

utveckla vårt interna arbete, visar att vi har genomfört åtta av 13 mål.

Målen inom den interna verksamheten beskriver bland annat hur vi ska utveckla vår information/kommunikation, kvalitén i vår övningsverksamhet, framtagandet av nytt handlingsprogram samt införandet av nytt utlarmningssätt (Dynamisk resurs-hantering).

Måluppfyllelsen är god när det gäller framtagande av handlingsprogram och införande av nytt utlarmningssätt. De mål som förbundet inte nått rör framför allt införandet av en ny hemsida och ett nytt intranät. Idag finns stora problem med den IT-plattform som används och dessa måste lösas innan det är meningsfullt att skapa nya informationsplatser.

Slutsats

Det sammanvägda resultatet av verksamhetsmålen som helhet visar att vi har en uppfyllnadsgrad på 75 %. Detta är inte ett tillfredsställande utfall. I flera fall pågår arbetet för att nå de mål som inte har fullgjorts i tid, men det finns även några mål där arbetet inte har startats upp alls. Anledningen till att måluppfyllelsen inte är tillfredsställande beror främst på resursbrist i form av att vakanser efter pensionsavgångar inte har tillsatts samt sjukskrivningar. En prioritering har dock gjorts och de viktiga målen har prioriterats för att nå en god grad av måluppfyllelse där.

Uppföljning av ekonomi

Vi summerar året med ett positivt resultat på drygt 500 tkr. En anledning till det positiva resultatet är den kostnadsmedvetenhet som finns inom organisationen. Den hjälper oss att hålla kostnaderna nere. I övrigt beror en pluspost jämfört med budgeten på försäljningar som inte var planerade, och ganska stor minuspost beror på att utfallet av pensionskostnaderna blev betydligt högre, än den prognos som erhöles av KPA i slutet av 2014 indikerade.

Framtid

Under året har ett nytt handlingsprogram innehållande en ny vision, inriktningar och mål arbetats fram. Detta anger en tydlig vilja och ambition för framtiden. Arbetet med PAFF kommer att fortsätta under 2016 och diskussion pågår om att införliva en del av de idéer som har kommit fram, i olika möten med medarbetarna, i verksamheten.

Revisionsberättelse 2015

Vi, av fullmäktige utsedda revisorer har granskat den verksamhet som bedrivits i styrelse och nämnder samt genom utsedda lekmannarevisorer den verksamhet som bedrivits i kommunens företag.

Styrelse och nämnder ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande mål, beslut och riktlinjer samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. De ansvarar också för att det finns en tillräcklig intern kontroll samt för återredovisning till fullmäktige.

Revisorerna ansvarar för att granska verksamhet, intern kontroll och räkenskaper samt att pröva om verksamheten bedrivits enligt fullmäktiges uppdrag och mål samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionsred i kommunal verksamhet och kommunens revisionsreglemente. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning.

Vi bedömer sammantaget att styrelse och nämnder i Kramfors kommun i allt väsentligt har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande.

Vi bedömer att kommunstyrelsens och nämndernas interna kontroll har varit tillräcklig. **Vi anser i likhet med tidigare år att kommunstyrelsen** bör följa upp och utvärdera den interna kontrollen för kommunen som helhet.

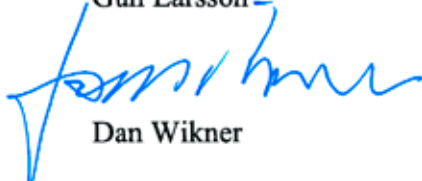

Vi bedömer sammantaget att resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de finansiella mål och verksamhetsmål som fullmäktige uppställt.

Ansvarsprövning*Kommunstyrelsen***Vi tillstyrker att fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för kommunstyrelsen samt enskilda ledamöter i styrelsen.***Miljö- och byggnämnd***Vi tillstyrker att fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för miljö- och byggnämnden samt enskilda ledamöter i nämnden.***Barn-, kultur- och utbildningsnämnden (BKU-nämnden)***Vi tillstyrker att fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för BKU-nämnden samt enskilda ledamöter i nämnden.***Bistånds-, arbetsmarknads och social servicenämnd (BAS-nämnden)***Vi tillstyrker att fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för BAS-nämnden samt enskilda ledamöter i nämnden.***Överförmyndarnämnden***Vi tillstyrker att fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för överförmyndarnämnden samt enskilda ledamöter i nämnden.***Valnämnden***Vi tillstyrker att fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för valnämnden samt enskilda ledamöter i nämnden.****Vi tillstyrker att fullmäktige godkänner kommunens årsredovisning för 2015.**

Vi återoppar bifogade redogörelse och rapporter.

Kramfors kommun 2016-04-13

 Bertil Wiklund Ordförande	 Anne-Marie Sohlén Vice ordförande	 Kerstin Bengtsson
 Christine Högberg	 Gun Larsson	 Åke Molander
 Stig Perbo	 Dan Wikner	 Sven Åhlin

Till revisionsberättelsen hör bilagorna:

Revisorernas redogörelse

De sakkunnigas rapporter

Granskningsrapporter från lekmannarevisorerna

Revisionsberättelser

**Kramfors
kommun**